

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

**Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економіка агробізнесу»**

Заочна форма навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

**«Обґрунтування проєкту глибокої переробки зерна
для агропромислового холдингу»**

здобувача: **Харченко Катерини Олександрівни**

*Робота виконана з дотриманням вимог принципів та
фундаментальних цінностей академічної доброчесності*

_____ *Харченко К.О.*

Науковий керівник: **к.е.н., доцент
кафедри бізнес-економіки
та підприємництва**

_____ **Старіков О.Ю.**

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти «___» _____ 20__ р. Протокол №___

Зав. кафедри бізнес-економіки
та підприємництва,
докт. екон. наук, професор

_____ **Репіна І.М.**

Київ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЄКТУ.....	5
1.1 Поняття, життєвий цикл і учасники проєкту.....	5
1.2 Порядок і показники оцінки ефективності проєкту.....	14
РОЗДІЛ 2. ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ.....	20
2.1. Організаційно-економічна характеристика і стратегія розвитку підприємства ПАТ «Миронівський хлібопродукт».....	20
2.2. Оцінка ефективності діяльності та фінансового стану ПАТ «Миронівський хлібопродукт».....	30
2.3. Аналіз ринкових можливостей збуту продуктів глибокої переробки зерна для ПАТ «Миронівський хлібопродукт».....	37
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ ГЛИБОКОЇ ПЕРЕРОБКИ ЗЕРНА ДЛЯ ПАТ «МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ».....	42
3.1. Технічний аналіз проєкту і календарний графік його реалізації.....	42
3.2. Визначення грошових потоків проєкту та показників його ефективності.....	52
3.3. Аналіз ризиків проєкту.....	61
ВИСНОВКИ.....	65

ПЕРЕЛІК	ДЖЕРЕЛ	ПОСИЛАННЯ.....
.....	70	
ДОДАТКИ.....		76

ВСТУП

Актуальність обраної теми полягає в тому, що сьогодні гостро стоїть питання розвитку потенціалу українського аграрного бізнесу, не тільки як постачальника сировини, а і виробника продукції з вищою доданою вартістю. З кожним роком обсяги виробництва зерна в Україні та обсяги його експорту зростають, що дає потенційні можливості отримати інший статус Україні на світовому ринку. Саме інвестиційна діяльність дає можливість регулювати цей процес в економіці, сприяє істотному підвищенню її ефективності. Тому пошук, всебічний аналіз та обґрунтування проєктів, спрямованих на розвиток підприємств агробізнесу в Україні, є актуальним питанням.

Метою даної дипломної роботи є оцінка досягнутого рівня ефективності, фінансового стану та масштабів діяльності агропромислового холдингу та розробка для нього проєкту з глибокої переробки зерна з обґрунтуванням ефективності проєкту та аналізу його ризиків.

Для досягнення поставленої мети було виконано наступні завдання:

- проаналізувати теоретичні засади поняття проєкту, його життєвого циклу та оточення;
- дослідити методикку оцінки ефективності проєкту;
- здійснити організаційно-економічну характеристику підприємства ПАТ «Миронівський хлібопродукт», дослідити масштаби діяльності та напрямки його розвитку;
- здійснити оцінку ефективності діяльності та фінансового стану ПАТ «Миронівський хлібопродукт»;
- проаналізувати ринкові можливості збуту продуктів глибокої переробки зерна кукурудзи для досліджуваного підприємства;
- здійснити технічний аналіз інвестиційного проєкту, скласти календарний графік його реалізації,

– визначити планові грошові потоки проєкту, оцінити його ефективність, провести аналіз ризиків проєкту методами аналізу чутливості та аналізу сценаріїв.

Об’єктом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів ефективності переробки зерна кукурудзи в Україні.

Предметом дослідження є ефективність проєкту глибокої переробки зерна кукурудзи в ПАТ «Миронівський хлібопродукт».

У процесі дослідження були використані наступні методи: монографічний, розрахунково-конструктивний, графічний, статистичний, нормативний, кошторисний та абстрактно-логічний методи дослідження, метод порівняння, аналізу дисконтованих і недисконтованих грошових потоків проєкту, аналіз чутливості і аналіз сценаріїв для оцінки ризиків проєкту.

Інформаційна база дослідження включає в себе українські та іноземні джерела, а саме: наукові статті та праці на тему обґрунтування сутності поняття інвестиційних проєктів та доцільності їх реалізації, дослідження аграрного ринку, матеріал зі статистичних джерел та річна звітність підприємства ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за останні 4-5 років.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЄКТУ

1.1 Поняття, життєвий цикл і учасники проєкту

Термін «проєкт» поєднує будь-які види діяльності, які зіставляють характерні ознаки, такі як спрямованість на досягнення конкретно поставлених цілей, результатів, скоординоване виконання взаємозв'язаних операцій, обмеження часом та ресурсами. Проєкт не є циклічно повторюваною діяльністю, на відміну від виробничої системи, в чому і є їх головна відмінність.

Проєкт як система діяльності існує рівно стільки часу, скільки його потрібно для отримання кінцевого результату. Концепція проєкту, проте, не суперечить концепції фірми або підприємства і цілком сумісна з нею. Більше того, проєкт часто стає основною формою діяльності фірми. [24, с.12]

Походження слова «проєкт» взятє із латинського слова «projectus», що перекладається як «кинутий вперед». Таке визначення з латинської мови чітко вказує на визначення майбутнього плану дій, про що і говориться у більшості визначень даного поняття. [20, с.59]

Важливо розуміти різницю між трьома подібними, але водночас різними за теоретичними та методологічними вимогами, поняттями проєкту, бізнес-плану і техніко-економічних обґрунтувань інвестицій. [47, с.115] Ці поняття порівнює між собою автор книги «Управління проєкту» Тарасюк Г.:

а) Про інвестиційний проєкт він говорить так, що це сукупність документів, що його характеризують від першого етапу – його задуму, до останнього – досягнення встановлених показників ефективності та обсягу, що проходять передінвестиційну, інвестиційну, експлуатаційну та ліквідну стадії його впровадження. [45, с.10] Головною ідеєю подачі поняття саме в такому

значенні є акцентування на тому, що проєкт нездійснений без інвестицій, реалізувати такий проєкт без фінансових вкладень неможливо.

б) Бізнес-план автор книги розглядає як детальне викладення задач та шляхів досягнення цілей виробництва, що встановлюються для обґрунтування вкладених інвестицій у проєкт. [45, с.11] З цього поняття, можна зробити висновок, що бізнес-план є скоріше складовою частиною інвестиційного проєкту, ніж окремо існуючим елементом.

с) За його словами, техніко-економічне обґрунтування інвестицій — це поетапний процес, який включає в себе початкову передпроєктну розробку інженерно-конструкторських та технологічних рішень, порівняння можливих альтернативних варіантів запровадження проєкту, також обґрунтування вибору конкретного способу здійснення проєкту. [45, ст.11] Іншими словами, дане поняття означає певний етап у створенні проєкту.

Для більш точного розуміння поняття «проєкт» розглянемо ще декілька варіантів його тлумачення.

Автори посібника «Управління проєктами» Довгань, Мохонько та Малик зазначають, що проєкт – це «сукупність цілеспрямованих, послідовно орієнтованих у часі, одноразових, комплексних і нерегулярно повторюваних дій (заходів або робіт), орієнтованих на досягнення кінцевого результату в умовах обмеженості ресурсів і заданості термінів їх початку і завершення». [51, с. 9]

Товб А.С., Ципес Г.Л. у своїй праці дійшли спільної думки, що проєкт – це індивідуальна форма здійснення змін, що мають свою цілеспрямованість і яка передбачає певні встановлені часові, вартісні рамки та характеристиками очікуваних результатів. [47, с.115]

Петербурзькі дослідники питання про управління проєктною діяльністю Мартин П., Тейт К. кажуть, що це набір обмежених інструментів, технологій та знань, які дозволяють учасникам проєкту досягти можливих найкращих результатів. [24, с. 98]

Пересада А.А. у своїй монографії «Управління інвестиційним проєктом» висвітлює тлумачення поняття Світовим банком: це комплекс пов'язаних між

собою заходів, які спрямовані на досягнення у проміжку встановленого періоду і при визначеному обмеженому бюджеті, чітко поставлених завдань. [38, с. 110]

Л.П. Батенко, О.А. Загородніх, В.В. Ліщинська схильні до думки, що це організована новаторським шляхом проєктна діяльність, що обмежена матеріальними, фінансовими та людськими ресурсами, метою якої є виконання унікальної роботи при встановлених обмеженнях, щоб досягти позитивних результатів, які визначаються кількісними та якісними параметрами. [49, ст.10]

Кобилянський Л.С. висвітлює поняття «проєкт» з більш правової сторони. За його словами, це сукупність організаційно-правових та розрахунково-фінансових документів, що описують дії процесу втілення проєкту. [20, с. 8]

Тарасюк Г.М. зазначає, що проєкт – це «комплекс науково-дослідних, проєктно-конструкторських, соціально-економічних, організаційно-господарських та інших заходів, пов'язаних ресурсами, виконавцями та термінами, відповідно оформлених і направлених на зміну об'єкта управління, що забезпечує ефективність розв'язання основних завдань та досягнення відповідних цілей за певний період». [44, ст. 9]

Таких визначень можна навести ще сотні. Проаналізувавши їх, можна підсумувати, що сутність «проєкту» означає задум/ ідею, сукупність заходів, зі своїм початком та кінцем, і документ, у якому зібрана вся необхідна інформація про продукт (проєкт) та план його здійснення. Але у кожного об'єкта, учасника проєкту, є своя особлива мета — відповідний результат та наявні умови виконання загальних завдання проєкту.

Проєкт має наступні ознаки:

- обмеженість у часі та ресурсах (як матеріальних, так і нематеріальних);
- унікальність як окремих складових проєкту, так і самого проєкту;
- має неповторюваний характер (якщо завершується процес реалізації проєкту, далі починається тільки новий);
- результати створення проєктів мають бути унікальні;
- будь-які витрати чи надходження мають цифровий еквівалент;

— додаткові ознаки, що можуть змінюватися залежно від виду проекту: новизна поставлених завдань і проблем, системність, правове та організаційне забезпечення і т.д.

Існує безліч класифікацій проектів за видами, розмірами та іншими класифікаційними ознаками, але Тарасюк Г. М. пропонує до уваги класифікацію, представлену у табл. 1.1:

Таблиця 1.1 – Класифікація проектів за ознаками

Ознака класифікації	Вид проекту	Визначення
Мета і характер діяльності	комерційні	фінансові
	некомерційні	соціальні
Характер та сфера діяльності	промислові, організаційні, економічні, соціальні, дослідницькі	мають свої особливості
Масштаб та розмір проекту	великі	містить у собі багато проектів, що мають одну загальну ціль, ресурси, план-графік
	середні	проектування і будівництво комплексно-блочним способом
	малі	НДДКР на промислових підприємствах, виробництво дослідно-промислових зразків продукції
Ступінь складності	прості/ складні/ дуже складні	суб'єктивна характеристика
Склад і структура проекту	монопроекти	окремі, невзаємопов'язані проекти
	мультипроекти	сукупність монопроектів, що потребують багатопроектного управління
	мегапроекти	проекти на рівні держави, галузі, світу
Рівень альтернативності	взаємовиключні	реалізуються при недоцільності здійснення інших
	альтернативні по капіталу	не можливо реалізувати без фінансових засобів
	незалежні	коли результати проектів не здійснюють вплив на результати створення інших
	взаємовпливаючі	при одночасній реалізації яких виникають позитивні (допоміжні) або негативні ефекти, що неможливі при реалізації окремо

1	2	3
	взаємодоповнюючі	приймаються або ліквідуються одночасно
Тривалість проєкту	коротко-, середньо-, довгострокові	до 3-ох років/ 3-5 років, 5 років і більше

Джерело: розроблено автором на основі [45, ст. 12]

Ключовою частиною проєкту є його оточення, тобто учасники проєкту – суб'єкти процесу створення нового продукту або послуги, ті без кого неможливо запуснути процес і вкінці отримати певний результат.

Автори посібника «Управління проєктами» Довгань Л., Мохонько Г. та Малик І. дають таке визначення даного елемента: «Оточення проєкту — сукупність зовнішніх та внутрішніх сил, які сприяють чи заважають досягненню цілей проєкту.» [51, с.39]

Головним суб'єктом такого оточення є керівництво, що є власне ініціаторами проєктів, творцями, що задають ціль та встановлюють завдання, яким чином реалізовувати даний проєкт. Крім керівників, на його оточення регулярно і найсуттєвіше чинить вплив сукупність структурних підрозділів підприємства, його інфраструктурні елементи, відношення громадських організацій тощо.

Далеким, або іншими словами, зовнішнім оточенням прийнято вважати такі сфери життєдіяльності проєкту, в яких він може існувати, наприклад, політичні обставини, економічний стан, рівень розвитку науки, законодавство, різні природні та культурні чинники впливу. Але насамперед, це ринок — площадка на якій діє організація, що впроваджує новий проєкт. Внутрішні чинники впливу тісно пов'язані з процесом організації проєкту. [40, с. 457]

Можна сказати, що учасниками проєкту є люди і, або, організації, що реалізують процес створення проєкту і такі, що мають свій особистий інтерес у його успішних результатах. Кількість учасників може варіюватися залежно від виду, розміру і складності проєкту, на різних фазах життєдіяльності також можуть брати участь різні учасники.

У роботі Ульянченко О. та Цигікал П. серед внутрішнього оточення виділяють наступні складові:

1) стиль керівництва, що визначає психологічний клімат серед учасників проєкту, впливає на рівень активності і працездатності;

2) специфічна організація проєкту – взаємовідносини у команді, розподіл прав та обов'язків, відповідальності;

3) учасники проєкту – втілюють різні інтереси в процесі реалізації проєкту, відповідно до цілей складають вимоги, здійснюють вплив на проєкт відповідно до своїх інтересів і компетенцією;

4) команда проєкту, від якої і залежить розвиток і успіх проєкту, двигун;

5) методи і засоби комунікації, що відповідають за достовірність і повноту необхідного масиву інформації, швидкість обміну нею між зацікавленими сторонами проєкту;

6) економічні умови проєкту – кошторис і бюджет проєкту, ціни, податки, тарифи, рівень ризику, страхування тощо, вартісні характеристики проєкту;

7) соціальні умови проєкту – умови, за яких учасники проєкту згодні на співпрацю, це може бути рівень заробітної плати, забезпечення стандартних умов життя в команді, умови праці, техніка безпеки, соціальне забезпечення. [50, ст.38]

Задля якісного та результативного управління проєктом необхідно розуміти, які етапи та елементи має проєкт. Відповідно до «Словника-довідника з питань управління проєктами», фазою проєкту є певний обмежений часовий проміжок для виконання ініційованого проєкту, який попередньо раціонально поділений на проміжки – стадії проєкту. [42, с. 369]

Етапами проєкту є так званий життєвий цикл, що складається з чотирьох основних етапів. Зотов В.О. у своїй праці «Проєкт, управління проєктом: основні поняття, суб'єкти державного управління» узагальнює їх так: I етап – визначення завдання та ініціалізація проєкту; II етап – процес планування проєкту; III етап – виконання, запровадження проєкту; IV етап – завершення проєкту та отримання заздалегідь визначених результатів, ефекту тощо. [16] Розглянемо їх схематичне зображення на рис.1.1:

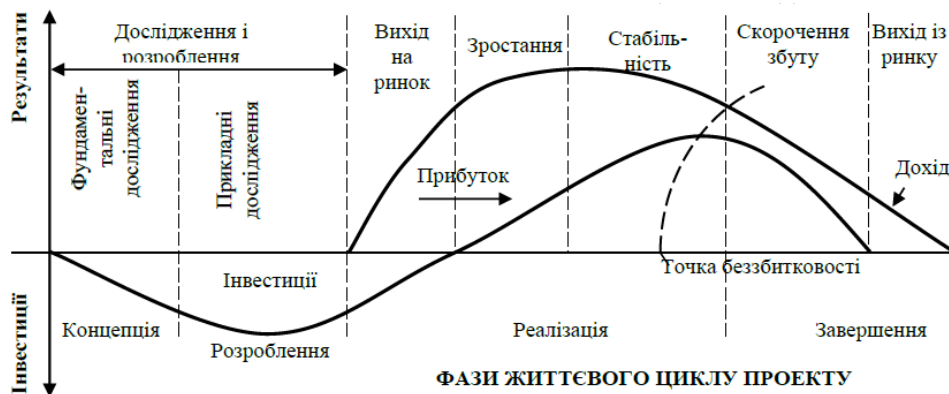

Рисунок 1.1 – Фази життєвого циклу продукту [51, с. 45]

Слід пам'ятати також, що впровадження будь-якого проєкту — це завжди ризик на кожному з етапів його життєвого циклу, якими необхідно вміло управляти (моніторинг, контроль, уміння підлаштовуватись або уникати).

Кожна частина життєвого циклу розбита на окремі сегменти саме для того, щоб забезпечити учасникам кращу керованість. Одного універсального принципу до розподілу фаз життєвого циклу не існує, об'єкт сам вирішує які стадії пройдётиме його продукт.

У виданні «Керівництво з основ проєктного менеджменту» життєвий цикл проєкту тлумачиться наступним чином: це сукупність фаз проєкту, що йдуть за певним порядком, а назви та кількість цих фаз визначаються виходячи з потреб контролю самої організації або залучених до проєкту. [13, с.118]

Дане визначення досить точно передає суть поняття, автор робить акцент на тісний зв'язок між сутнісними та кількісними характеристиками кожної фази життєвого циклу продукту і визначеними інтересами, наявними ресурсами та пріоритетами зацікавлених суб'єктів.

Мазур висвітлює обґрунтування життєвого циклу зі «Словника-довідника з питань управління проєктами» як період часу між моментом появи ідеї і до моменту ліквідації проєкту — у більш вузькому значенні. У більш широкому розумінні — це визначена послідовність фаз з початку запровадження концепції проєкту до його введення в експлуатацію, реалізацію, користування створеним продуктом та до завершення, протягом яких досягається поставлена мета та цілі проєкту. [23, с. 12]

Традиційно, признано 3 основні фази, які характерні для бізнес-проектів підприємств. UNIDO фази класифікує на передінвестиційну (включає в себе аналіз фінансових можливостей і потреб проекту, попереднє технічне та економічне дослідження), інвестиційну (остаточні перемовини, укладання договорів, проектування та будівництво/створення продукту, реклама) та експлуатаційну (запуск в експлуатацію, у разі необхідності заміна компонентів/обладнання, інновації). [5, с.322]

Для проектів Світового банку, ним обґрунтовано фази циклу росту і розвитку продукту більш детально: 1. Створення ідеї, концепції; 2. Визначення завдань; 3. Розробка завдань; 4. Робоче проектування; 5. Експертиза; 6. Переговори; 7. Ухвалення рішення про надання кредиту; 8. Впровадження проекту; 9. Контроль за реалізацією; 10. Аналіз і оцінка результатів; 11. Завершення проекту.

Логічна та лаконічна інтерпретація фаз життєвого циклу запропонована Грейем К.Ф. та Еріком У. Ларсоном, що зображено на рис. 1.2:

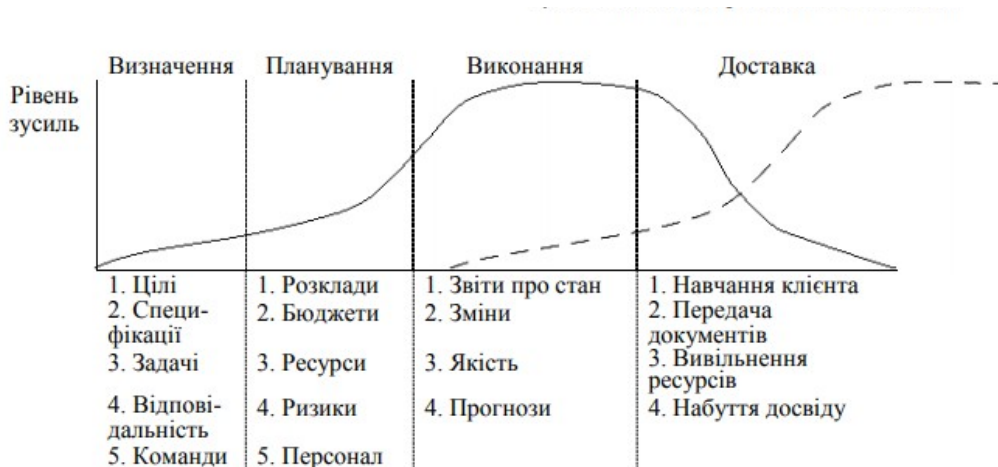

Рисунок 1.2 – Життєвий цикл проекту [12, с. 266]

На запропонованому авторами графіку видно, що рівень зусиль, починаючи з етапу визначення, поступово зростає, проходить стадію планування, доходить до певної максимальної точки у фазі виконання і поступово починає спадати до низу, де буде спостерігатися кінцевий результат старань і зусиль учасників проекту. На фазі доставки обсяги робіт за проектом скорочуються, а відповідно, і рівень зусиль зменшується.

Дункан Вільям Р. у своїй праці «Керівництво з питань проєктного менеджменту» запропонував дещо інший варіант розподілу проєкту на фази, взявши до уваги основну ознаку проєктів, це строгі часові рамки і такий ресурс, як персонал (кількість персоналу), який бере участь у проєкті від початку до його завершення:

— початкова фаза, яка включає в себе ініціювання проєкту, початкову обробку запропонованих ідей, встановлення головної місії, унікальних властивостей та характеристик проєкту, побудову загального уявлення про сам процес звершення ідеї проєкту;

— перехідні фази, яких може бути одна або декілька, залежно від масштабів, рівня складності і тривалості проєкту, так звана, перехідна ланка від ідею продукту до реальних дій, тобто клопітка робота над основними елементами та деталями, і безпосередньо реалізація заявленого проєкту на практиці;

— заключна фаза має всього два сценарії: остаточне завершення (створення) проєкту або ліквідація (демонтаж). [13, с. 92]

Запропонований підхід поділу життєвого циклу проєкту на фази є притаманним для усіх проєктів, незалежно від їх характеристик. Загалом же, всі керуючі проєктом розглядають процес життєвого циклу по-своєму, залежно від характеру та особливостей того чи іншого проєкту. [30, с. 90]

Отже, аналіз існуючих джерел показує, що проєктом є план здійснення заходів по досягненню цілей та має своїх учасників, часові та ресурсні обмеження (бюджет). Кожен проєкт є унікальним має своє середовище, що впливає на його характеристик та умови здійснення.

При цьому проєкт, який приймається до реалізації, має бути ефективним, тому нижче розглянемо показники оцінки економічної ефективності проєктів.

1.2. Порядок і показники оцінки ефективності проєкту

Будь-який інвестиційний проєкт потребує обґрунтування його економічної доцільності, розміру, строків вкладення інвестицій, містить проєктно-кошторисну документацію, яка повинна відповідати законодавству України та затвердженим стандартам. Постійною обставиною є обмеженість ресурсів, особливо фінансових. Визначення ефективності проєкту виражає відповідність поставленим його цілям та інтересам оточення проєкту.

Найчастіше у виборі більш «підходящого» проєкту звертають увагу на розмір фінансових витрат, необхідних для його реалізації, проте існують інші критерії відбору: технічна та економічна можливість реалізації таких проєктів, рівень ризиковості проєкту та загальноекономічний аналіз.

Визначення чи доцільно реалізовувати той чи інший проєкт відбувається за допомогою відповідних показників (критеріїв) ефективності, про що і говорить автор Тарасюк Г. М. у своїй книзі «Управління проєктами»: «Ефективність проєкту характеризується системою показників, які виражають співвідношення вигід і витрат проєкту з погляду його учасників.» [45, ст. 41]

У підручнику В.А. Верби та О.А. Загородніх «Проєктний аналіз» говоряться, що обрання конкретного критерію, на основі якого приймаються рішення про фінансову та економічну доцільність проєкту, залежить від ринкових перспектив, явища постійної обмеженості в фінансових ресурсах і не тільки, коливання чистих грошових потоків тощо. [9, ст. 94]

Незалежно від того, що при оцінці ефективності проєкту користуються найчастіше кількома основними критеріями, аналітик має бути обізнаним з усіма правилами і критеріями, щоб відібрати найбільш прийнятні для того чи іншого проєкту характеристики, за допомогою яких можна найбільш повно оцінити продукт.

Так як грошові потоки на різних стадіях реалізації проєкту можуть мати різну цінність, обов'язково необхідно звертати увагу на співставлення

відповідних розрахунків у часі. Для чіткого співставлення оцінки грошових потоків необхідно встановити початковий рік реалізації проєкту як нульовий або перший. Так, наприклад, у більшості проєктах, де присутні значні капітальні витрати (інвестиції), використовується система з нульовим роком.

«Вибір моменту часу для дисконтування потоків грошових коштів (вигід чи витрат) повинен бути погоджений відносно початку чи кінця року для всіх річних платежів і надходжень. Якщо в аналізі передбачається, що щорічні потоки грошових коштів розраховуються на кінець року, то це припущення означає, що темпи інфляції включаються в потоки грошових коштів (виробничі чи експлуатаційні) на кінець першого року, а всі капітальні чи виробничо-експлуатаційні витрати першого року дисконтуються,» — підкреслює Верба В. А. [9, ст. 94]

Оцінка ефективності проєкту ґрунтується на таких основних принципах:

- можливість зіставлення грошового потоку і вкладень, що необхідні на кожному етапі реалізації проєкту;
- вимірювання інвестиційного капіталу та грошового потоку до єдиного розрахункового року;
- дисконтування грошових потоків здійснюється за ставками дисконту, що відображають альтернативну вартість капіталу. [22, ст. 116]

У випадку, коли додаткового грошового потоку від втілення проєкту достатньо для повернення найбільших інвестицій нульового періоду і забезпечується необхідна віддача на вкладений капітал, такі капітальні вкладення є доцільними.

За рекомендаціями UNIDO (Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (англ. UNIDO – United Nations Industrial Development Organization) — спеціальна установа ООН, мета якої полягає у сприянні промислового розвитку та прискореній індустріалізації країн, що розвиваються шляхом мобілізації національних і міжнародних ресурсів¹), використовують такі показники:

¹ Ю. С. Скороход. Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку: Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./[Уклад: Л. В. Губерський (голова) та ін.] — К.: Знання України, 2004 — Т.2 — 812с.

1) чиста приведена вартість, або чиста теперішня вартість проєкту (NPV) — являє собою величину різниці результатів і витрат за розрахунковий період приведених до одного, звичайно початкового року. [52, с.226]

Саме проєктам, які мають позитивне значення чистої приведеної вартості (NPV), слід віддавати перевагу інвесторам, якщо ж значення даного показника є негативним, це говорить про неефективне використання інвестованих грошей.

Для визначення NPV проєкту, в першу чергу, визначають ставку дисконту, яка розглядається з двох сторін: при фінансовому аналізі проєкту, де ставка є ціною капіталу для фірми; при економічному аналізі, де ставка дисконту є вартістю капіталу. Простими словами, це грошова винагорода, яку можна було б одержати при вкладенні інвестицій у найбільш прибуткові альтернативні проєкти.

Показник NPV може бути позитивним, що означитиме, те, що проєкт рекомендовано для фінансування. Показник $NPV=0$ мають проєкти, надходження від яких здатні лише покрити вкладений капітал. Проєкт не рекомендовано до фінансування і реалізації при $NPV<0$.

Розрахувати чистий дисконтований дохід можна за декількома способами, залежно від тривалості періоду здійснення інвестицій:

а) єдине внесення інвестицій і тривалий період отримання вигід від результату:

$$NPV = \sum_{k=1}^n \frac{CF_t}{(1+i)^t} - IC, \quad (1.1)$$

де IC – інвестиційні вкладення нульового періоду;

CF_t — грошові потоки відповідного року;

i — кількість періодів ($k = 1, 2, \dots, n$), у яких визначені грошові потоки.

б) постійне внесення інвестицій і тривалий період їх віддачі:

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{CF_t}{(1+i)^t} - \sum_{t=0}^n \frac{I_t}{(1+i)^t}, \quad (1.2)$$

де I_t – сума інвестицій у відповідний період.

в) інвестиції в проєкт, термін тривалості якого необмежений за певних обставин (явище перпетуїтету), формула Гордона:

$$NPV = \frac{CF_1}{i \pm g} - I_0, \quad (1.3)$$

де CF_1 — прихід грошових коштів вкінці першого року після здійснення початкових інвестицій;

g — очікуваний постійний темп щорічного зростання або зменшення грошових надходжень. [51, с. 79]

2) внутрішня норма прибутку або рентабельності (IRR) — це рівень ставки дисконтування, при якому чиста приведена вартість проєкту за його життєвий цикл дорівнює нулю. [25, с. 262] IRR показує віддачу на інвестований капітал у відсотках річних. Найчастіше на практиці використовують таку формулу:

$$IRR = A + \frac{a(B - A)}{(a - b)}, \quad (1.4)$$

де A — величина ставки дисконту, при якій NPV позитивна;

B — величина ставки дисконту, при якій NPV негативна;

a — величина позитивної NPV , при величині ставки дисконту;

b — величина NPV , при величині ставки дисконту B . [55, с. 55]

Але, слід зауважити, що вже давно для розрахунку даного показника використовуються електронні таблиці або фінансові калькулятори.

Застосування показника в оцінці ефективності також має певні недоліки, наприклад, IRR застосовується лише в тому випадку коли альтернативні проєкти мають однаковий термін тривалості, масштаб і часовий проміжок.

3) Модифікована внутрішня норма рентабельності (MIRR) — певною мірою усуває недоліки методу IRR, проте має важкий спосіб визначення та при зміні вартості інвестованого капіталу визначити його неможливо.

$$MIRR = \sqrt[n]{\frac{\sum_{t=1}^n \frac{CF^{+i}}{(1+WACC)^{n-t}}}{\sum_{t=1}^n \frac{CF^{-i}}{(1+r)^t}}}, \quad (1.5)$$

де CF^{+i} – доходи проекту у відповідному періоді;

CF^{-i} – витрати проекту у відповідному періоді, WACC – середньозважена вартість капіталу. [4, с. 424]

Вважається, що даний критерій має точніший і кращий зміст за показник IRR, хоча зрозуміти його складніше.

Середньозважена вартість капіталу показує власникам та кредиторам середню дохідність, яку слід очікувати при вкладенні грошей у підприємство. WACC визначається у відсотках річних та залежить від структури капіталу, яким розпоряджається фірма, і ціни залучення власного та позикового капіталу. Щоб визначити середньозважену вартість капіталу використовують формулу:

$$WACC = k_d \times W_d \times (1 - T) + k_E \times W_E, \quad (1.6)$$

де k_d – середня вартість позикового капіталу компанії;

W_d – питома вага позикового капіталу в структурі капіталу компанії;

T – ставка податку на прибуток;

k_E – середня вартість власного капіталу компанії;

W_E – питома вага власного капіталу в структурі капіталу. [21, с. 478]

4) Індекс прибутковості (PI) пов'язаний з показником NPV. Якщо NPV більше має значення більше 0, то $PI > 1$, і навпаки, якщо $PI < 1$, то проект вважається неефективний. Чим більше абсолютне значення PI , тим ефективніший проект. Саме показник PI допомагає у виборі одного з кількох варіантів альтернативних проектів, які мають майже однакові значення NPV. Зрозуміло, що якщо чистий грошовий потік декількох альтернативних проектів має позитивне значення і обрати важко, тоді звертають увагу на значення індексу прибутковості (вигідніше той проект, що забезпечить більшу ефективність вкладень) [54, ст.262]:

$$PI = \sum_{t=1}^n \frac{\frac{CF_t}{(1+r)^t}}{I_0} \quad (1.7)$$

5) Термін окупності — це строк, за який можуть окупитися інвестиції у проект. Показник PP враховує первісні вкладення. [27, с. 169].

6) Коефіцієнт вигід/витрат (BCR). Критерій відбору проєктів полягає в тому, щоб вибрати всі незалежні проєкти з коефіцієнтами BCR, більшими або рівними одиниці. [8]

$$BCR = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}} (1.8)$$

При оцінці ефективності використовують метод простого терміну окупності. При його використанні майбутні суми грошей не дисконтуються. Часто інвестори зацікавлені у інформації про період, за який акумульований потік дисконтованих сум очікуваних потоків доходів перетне рівень початкових інвестицій. У такому випадку, аналітик користується дисконтованим терміном окупності. [11, с. 178]

7) Дисконтований період окупності — це також період, протягом якого інвестиції, вкладені в проєкт, окупляться, причому прибуток від проєкту і вкладені інвестиції необхідно розраховувати з урахуванням ставки дисконтування:

$$DPP = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} (1.9)$$

Для розрахунку всіх перерахованих показників необхідним є детальний прогноз грошових потоків впродовж всіх етапів життя проєкту. Показники ефективності завжди визначаються на основі грошових потоків сумарно від інвестиційної й операційної діяльності. [56, с. 562]

Отже, можна зробити висновок, що ефективність проєкту є клопіткою справою, від якої залежить подальше життя проєкту та задоволеність його учасників та потенційних користувачів або покупців. Визначення ефективності є невід'ємною частиною процесу запровадження проєкту.

РОЗДІЛ 2

ДОСЯГНУТИЙ РІВЕНЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

2.1 Організаційно-економічна характеристика і стратегія розвитку підприємства ПАТ «Миронівський хлібопродукт»

Приватне акціонерне товариство «Миронівський хлібопродукт» (скорочено МХП) є однією з провідних агропромислових компаній в Україні, що має свої виробничі активи в Нідерландах, Словенії, Словаччині та дистрибуційний офіс в ОАЕ, засноване Юрієм Косюком у 1998 році. [19] Продукція агрохолдингу представлена у більш, ніж 80-ти країнах світу.

МХП має 11 дистрибуційних центрів, так званих хабів, у великих містах України. [18]

Компанія здійснює діяльність за трьома видами:

- рослинництво (вирощування кукурудзи, пшениці, соняшника, ріпаку), виробництво кормів та соняшникової олії;
- птахівництво і супутні виробництва (виробництво охолодженої курятини, продуктів швидкого приготування);
- інші сільськогосподарські операції (виготовлення свіжої яловичини преміум класу, м'ясних виробів, вирощування фруктів).

МХП є вертикально інтегрованою компанією, яка здатна контролювати повний виробничий цикл виготовлення товарного м'яса курячого, крім того, вирощує зерно для виробництва комбікормів.

ПАТ «МХП» здійснює впровадження альтернативної енергетики та виробництво енергії з відновлюваних джерел, наприклад, у Ладжині, що у Вінницькій області, запущено першу чергу найбільшого в Східній Європі біогазового комплексу проектною потужністю 24 МВт. У 2013 році вперше

запрацював біогазовий комплекс на базі птахофабрики «Оріль-лідер» потужністю 5,5 МВт. [7]

Партнерами холдингу є Міжнародна фінансова корпорація (IFC) групи Світового Банку, Європейський інвестиційний банк та провідні європейські інституційні інвестори, які допомагають у реалізації крупних інвестиційних проєктів. [26]

Місцезнаходження головного офісу: вул. Академіка Заболотного, 158, м. Київ, 03143, Україна.

Загалом же, ПАТ «Миронівський хлібопродукт» здійснює свою діяльність за такими видами, як птахівництво, рослинництво, комбікорми, м'ясопереробка і виробництво залізобетонних виробів, по різних областях України, зокрема на території Київської, Хмельницької, Тернопільської, Сумської, Львівської, Вінницької, Дніпропетровської та інших областей (рис. 2.1).

Рисунок 2.1 – Географія діяльності ПАТ «Миронівський хлібопродукт» в Україні у 2020 році [43]

МХП займає лідируючі позиції на ринку курячого м'яса, курятина МХП має приблизно 35% від загального споживання курятини в Україні.

Разом з тим компанія посідає потужні позиції у виробництві зерна (500 тис. тон було експортовано у 2018 р.) та соняшникової олії, що орієнтовані на експорт. Агрохолдинг активно інвестує у своє майбутнє, зокрема у розбудову власних виробничих потужностей, (будівництво курячих ферм, елеваторів, потужностей з виробництва інкубаторних яєць, тощо).

Не зважаючи на зниження рівня купівельної спроможності населення, головна стратегія розвитку холдингу спрямована на отримання стабільного доходу на внутрішньому ринку, шляхом заміни більш дорогої свинини та яловичини в раціоні українців на курятину. На меті стоїть також «купівля активів у Європі з метою розширення ринку охолодженої курятини, основна конкурентна перевага полягає у близькості виробництва курятини до ринку її споживання».[15]

Структура агрохолдингу «Миронівський хлібопродукт» представлена на рис. 2.2:

Рисунок 2.2 – Структура ПАТ «Миронівський хлібопродукт»

Джерело: складено автором на основі [43]

Опис економічної характеристики підприємство ПАТ «МХП» почнемо з визначення показників його розміру, а саме: площа сільськогосподарських угідь, величина авансованого капіталу підприємства, середньооблікова чисельність працівників, обсяг продажу продукції (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Показники розміру ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2015-2019 рр.

Показники розміру ПАТ «МХП»	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Площа земельного банку (тис. га):	261	250	250	370	380
Середньооблікова чисельність працівників, ос.	26 667	27 000	27 589	28 500	31 427
Розмір авансованого капіталу (тис. дол.)	2 075 733,00	2 075 857,00	2 278 135,00	2 670 665,00	3 690 495,00
Розмір авансованого капіталу (тис. грн)	49 818 976,51	49 821 952,60	54 676 759,52	64 097 741,33	88 574 341,56
Чистий дохід (виручка) (тис. дол.)	1 183 283,00	1 135 462,00	1 287 752,00	1 555 977,00	2 055 943,00
Чистий дохід (виручка) (тис. грн)	28 399 581,25	27 251 845,35	30 906 906,93	37 344 485,84	49 344 003,31

Джерело: складено автором на основі [53, 35]

ПАТ "Миронівський хлібопродукт" займає четверту позицію в Україні серед аграрних компаній за обсягом земельного банку (380 000 га у 2019 році). Як бачимо, відбувається постійне збільшення розміру земельного банку, з 2015 року на 31%.

90 % із загальної структури земельного банку агроіндустріального холдингу складається з ділянок, які перебувають у приватній власності пайовиків і передані в оренду підприємству, інші 10% – землі державної форми власності і паї, передані в суборенду. «Наша стратегія полягає в тому, щоб не брати зайву землю без потреби.» – говорить керівник відділу земельної політики і майнових відносин агрохолдингу «Миронівський хлібопродукт» Володимир Нагорний. [29]

Розмір авансованого капіталу протягом 2016 та 2017 років був майже на одному рівні, тоді як до 2019 року зріс до 88 574 341 560 грн., тобто майже у два рази.

За основними показниками розміру підприємства можна зробити висновок про те, що Приватне Акціонерне Товариство «Миронівський хлібопродукт» досить швидко і динамічно розвивається, що можна прослідкувати за рисунком 2.3.

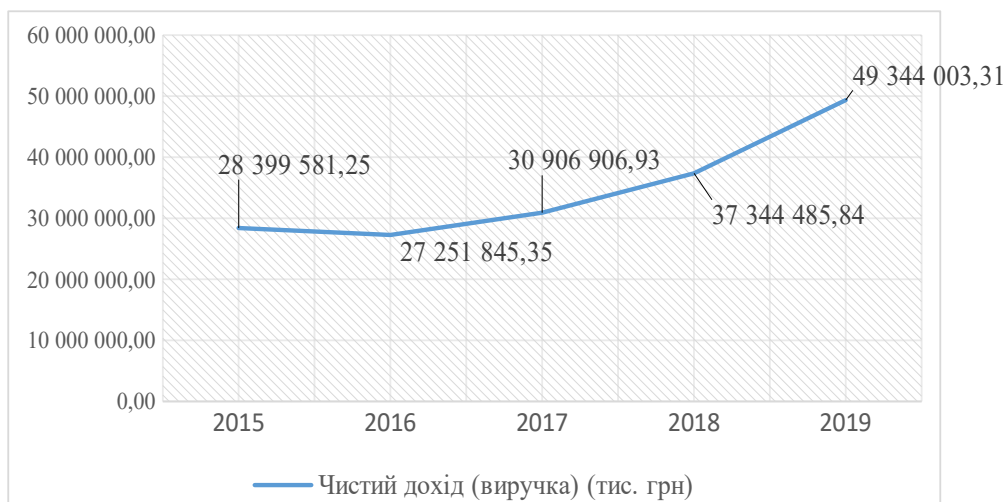

Рисунок 2.3 – Динаміка чистого доходу (виручка) ПАТ «Миронівський хлібопродукт» у 2015-2019 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором на основі [53]

За рисунком 2.3 спостерігаємо стрімке зростання чистого доходу від виробництва продукції тваринного та рослинного походження у сукупності ПАТ «Миронівський хлібопродукт». Так от, у 2019 році виручка від реалізації становила 49 344 003,31 тис. грн., що більше рівня 2018 року — на 32,1% і становить 37 344 485,84 тис. грн.

У 2019 році на 30 підприємствах компанії по всій Україні (зокрема, в 14 регіонах) працювало 31 427 співробітників. Як бачимо, з кожним роком середньооблікова чисельність працівників підприємства тільки зростає, адже ПАТ «МХП» пропонує свої робітникам комфортні умови для праці та гідну оплату.

Далі розглянемо собівартість реалізованої продукції за видами у табл. 2.2:

Таблиця 2.2 – Собівартість реалізованої продукції ПАТ «МХП» за 2015-2019 роки, тис. грн.

Вид діяльності	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відносна зміна показника 2019 р. до 2018 р., %	Відносна зміна показника 2018 р. до 2017 р., %
Птахівництво	17 242 247,18	24 228 821,88	29 494 413,22	21,73	40,52
Рослинництво	2 137 859,41	4 188 833,25	6 789 938,39	62,10	95,94
М'ясопереробка та інші сегменти сільськогосподарських операцій	25 287 58,28	3 197 889,62	3 697 098,82	15,61	26,46

Джерело: складено автором на основі [53]

Дослідивши собівартість реалізованої продукції ПАТ «Миронівський хлібопродукт» у динаміці за три роки, можна побачити, що загальна собівартість з кожним роком тільки зростає. Найбільш стрімко у галузі рослинництва, так зокрема з 2017 по 2018 роки собівартість продукції рослинництва зросла майже у 2 рази, у 2019 порівняно з 2018 роком у 0,5 разів, на 62,1%, це в першу чергу пов'язано зі збільшенням обсягів виробництва на підприємстві і зростанням цін на засоби захисту рослин та насіння. У галузі птахівництва, що однією з основних видів діяльності ПАТ «МХП», зростання відносно невелике, на 21,73% у 2019 році порівняно з минулим роком, це пояснюється тим, що при вирощуванні птахів підприємство використовує виключно комбікорми власного виробництва.

Далі розглянемо обсяги виробництва основних видів продукції рослинництва та порівняємо їх в динаміці з 2016 по 2019 роки у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Обсяги виробництва продукції рослинництва ПАТ «МХП» у 2016-2019 роках

Продукція рослинництва	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.	
	Обсяг виробництва, т	Площа, га	Обсяг виробництва, т	Площа, га	Обсяг виробництва, т	Площа, га	Обсяг виробництва, т	Площа, га
Кукурудза	1056887	123350	893149	121908	1344547	123398	1312416	140221
Пшениця	379693	58813	293765	48676	295640	48379	300396	46797
Соняшник	218049	67399	205079	68931	235245	72981	237755	65447
Ріпак	68325	20069	104782	31968	125346	38541	122597	41233
Соя	98607	40771	82793	39684	114322	37558	102418	38197
Інше*	529930	44598	419527	44913	539322	41963	332007	27581
Разом:	2351491	355000	1999095	356080	2654422	362820	2407589	359476

* – включаючи ячмінь, жито, цукровий буряк, сорго та інше

Джерело: складено автором на основі [53]

Як бачимо з табл. 2.3, у 2019 році з 360 000 га землі було зібрано близько 2,4 млн. тон врожаю, що на 9,3% менше, ніж у минулому 2018 році за рахунок зміни структури посівних площ. ПАТ «Миронівський хлібопродукт» має високі показники обсягів виробництва завдяки застосуванню ефективних технологій вирощування продукції рослинництва. Найбільші обсяги виробництва має кукурудза, головним чином завдяки історично високим показникам урожайності кукурудзи.

Також слід відмітити невелике зменшення обсягів виробництва деяких культур, таких як кукурудза, ріпак, соя. Насамперед, це пов'язано зі змінами погодно-кліматичних умов для досить вибагливих культур. Структура виробництва основних видів культур підприємства представлена у вигляді лінійчатої діаграми за період з 2016 по 2019 роки (рис. 2.4).

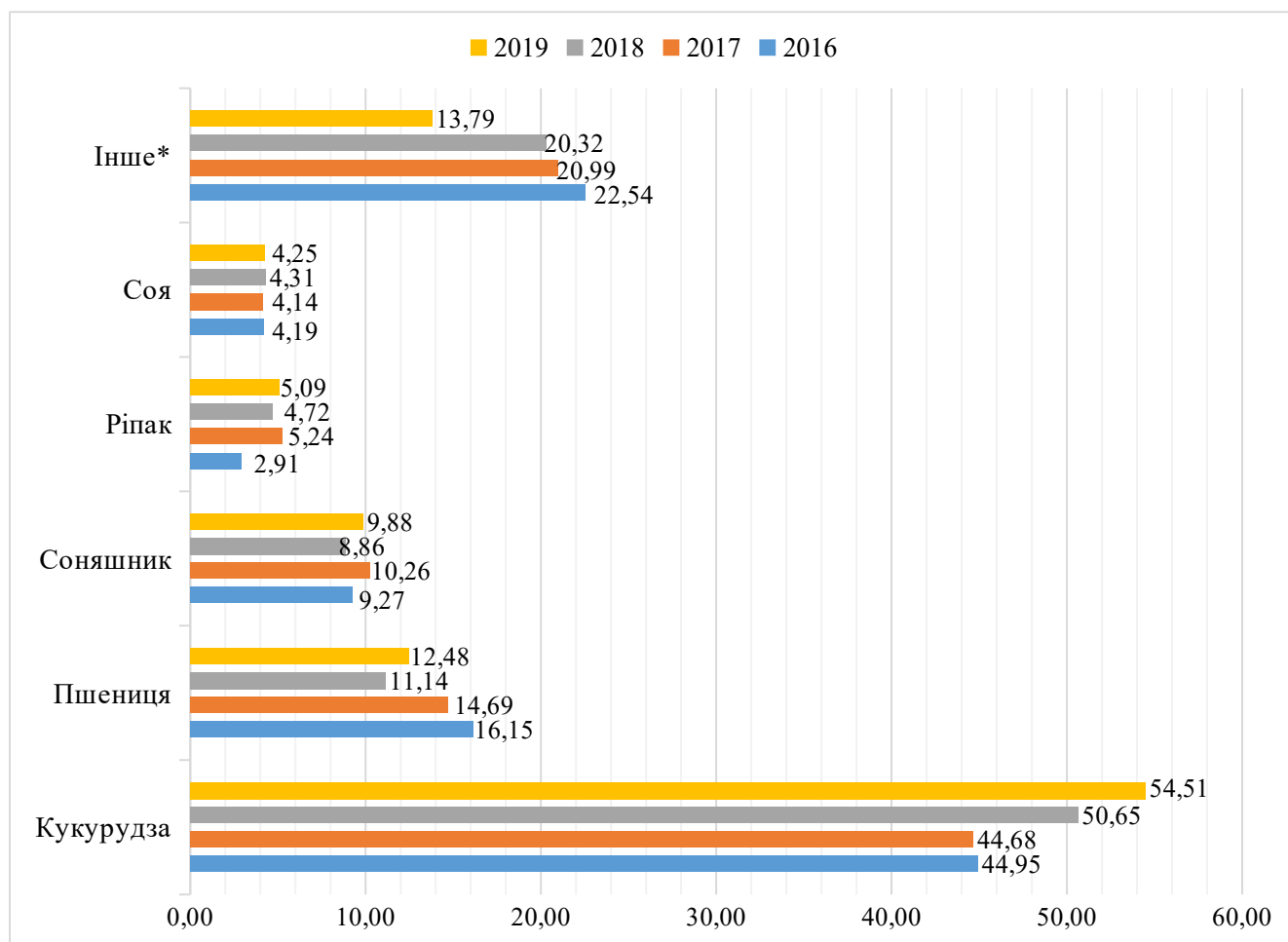

Рисунок 2.4 – Структура обсягу виробництва основних культур в ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2016-2019 роки

Джерело: складено автором на основі [53]

Тож далі розглянемо показники урожайності основних культур, що вирощує ПАТ «Миронівський хлібопродукт», та порівняємо їх із середніми показниками урожайності тих же культур по Україні у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Рівень урожайності ПАТ «МХП» та по Україні у 2016-2019 роках, т/га

Продукція рослинництва	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.	
	Урожайність, т/га							
	МХП	По Україні	МХП	По Україні	МХП	По Україні	МХП	По Україні
Кукурудза	8,6	5,7	7,3	4,9	10,9	7,8	9,4	7,1
Пшениця	6,5	3,9	6,0	4,2	6,1	3,7	6,4	4,3
Соняшник	3,2	2,2	3,0	2,1	3,2	2,3	3,6	2,6
Ріпак	3,4	2,6	3,3	2,9	3,3	2,7	3,0	2,6
Соя	2,4	1,9	2,1	1,9	3,0	2,6	2,7	2,3

Джерело: складено автором на основі [53]

Середні врожаї ПАТ «МХП» складають значно вищий за середній показник по Україні майже для всіх сільськогосподарських культур завдяки високій ефективності та використанню найкращих технологій. Урожайність агрохолдингу стабільно є однією з найвищих в Україні і перевищує середню по країні.

По таких культурах як кукурудза та пшениця, урожайність підприємства вища за середній показник по Україні, найменше відхилення рівня урожайності спостерігається по соняшнику, ріпаку та сої, проте більше за середнє значення.

У 2019 році урожайність кукурудзи становила 9,4 т/га, що на 2,3 т/га більше, ніж середня урожайність по Україні, з урожаю пшениці отримати 6,4 т/га на підприємстві, що на 2,1 більше за середні урожайності. Соняшник, ріпак та соя отримали на 1,0, 0,4 і 0,4 т/га більше відповідно, порівняно з даними по середній урожайності.

Кукурудза має тренд до зростання рівня урожайності, з 2016 року зросла з 8,6 т/га до рівня 9,4 т/га. Пшениця ж навпаки, має тенденцію до зниження рівня урожайності, у 2016 році – 6,5 т/га, у 2019 році – 6,4 т/га, з різким спадом у 2017 році до 6 тон на гектарі. Урожайність соняшнику також збільшилась, за досліджуваний період з 3,2 тон на гектар у 2016 році до 3,6 тон у 2019 році. Урожайність ріпаку до 2019 року знизилась до 3 т/га, на 0,4 тони з гектара за весь період з 2016 по 2019 рік. Рівень урожайності сої зріс на 0,3 т/га – 2,7 т/га у 2019 році, з різким спадом у 2017 році до 2,1 тони з гектару.

Логічним буде розглянути далі структуру посівних площ підприємства (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Структура посівних площ ПАТ «МХП» у 2016-2019 роках, %

Продукція рослинництва	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Кукурудза	34,75	34,24	34,01	39,01
Пшениця	16,57	13,67	13,33	13,02
Соняшник	18,99	19,36	20,11	18,21
Ріпак	5,65	8,98	10,62	11,47
Соя	11,48	11,14	10,35	10,63
Інше	12,56	12,61	11,57	7,67
Разом:	100,00	100,00	100,00	100,00

Джерело: складено автором на основі [53]

Найбільшу частку в структурі посівних площ займає кукурудза, зокрема у 2019 році 39%, що більше, ніж за період з 2016 по 2018 рік на 4-5 в.п. Другий за площею є соняшник, який займає 18,21%, обсяги якого зменшились порівняно з минулим роком майже на 2%. 13,02% займає пшениця, частка якої у структурі після 2016 року також почала зменшуватися. Соя у структурі знаходиться майже на одному рівні впродовж досліджуваного періоду.

Таблиця 2.6 – Обсяг продажів продукції м'ясопереробки ПАТ «Миронівський хлібопродукт» у 2017-2019 рр.

М'ясопереробна продукція	2017 р.	2018 р.	Зміна 2018/2017, %	2019 р.	Зміна 2019/2018, %
Обсяг продажів, т	33 823	33 975	0	35 458	4,0
Ціна за 1 кг без ПДВ, грн	51,97	62,22	20,0	67,34	8,0

Джерело: складено автором на основі [53]

За даними табл. 2.6 можна зробити висновок, що протягом 2019 року продажі переробленої м'ясної продукції зросли на 4% і досягли рівня 35 458 тон. Середня ціна обробленого м'яса зросла на 8% до 67,34 грн за кг у 2019 році. В основному, рушієм на впровадження вдосконалених продажів є маркетингова стратегія.

Обсяги продажу переробленої м'ясної продукції в 2018 році залишились стабільними і становили 33 975 тон. Середні ціни на ковбасу і варене м'ясо зросли на 20% у річному обчисленні до гривень 62,22 грн за кг без урахування ПДВ.

ПАТ «Миронівський хлібопродукт» реалізовує свою продукції не тільки по Україні, а і за її межами, також використовує на власні потреби, зокрема, виробництво комбікормів.

Щодо стратегії діяльності Приватного акціонерного товариства «Миронівський хлібопродукт», їх основною стратегічною метою є високі темпи зростання у всіх напрямках бізнес-діяльності, хоча підприємство вважається, більшою мірою, провідним виробником м'яса на українському ринку і не тільки.

Крім того, що ПАТ «МХП» є успішним виробником м'яса птиці в Україні та в Європі, найбільшим виробником на ринку м'ясопереробки в Україні, агрохолдинг є одним з найбільших виробників зерна в Україні, що також має значний зростаючий потенціал.

Загалом же, стратегія ПАТ «Миронівський хлібопродукт» полягає у наступному:

а) жорсткий контроль за виробничими витратами (до речі, собівартість продукції птахівництва на даному підприємстві є однією з найнижчих у даній галузі);

б) будівництво сучасних підприємств, тобто постійна підтримка підприємства на високому рівні, як сучасного та інноваційного європейського виробника;

в) збільшення частки на ринку і просування торгових марок через цільову рекламу (прагне розширити асортимент та завоювати більшу частку сегменту м'яса птиці і не тільки);

г) розширення системи збуту через франчайзингову мережу (станом на 2019 р. – більше 2000 точок).

Стратегія ПАТ «Миронівський хлібопродукт» на найближчі 2-3 роки полягає в тому, щоб:

— підвищити ефективність виробництва шляхом модернізації та інновацій, покращення витрат і контролю якості, використання сучасних технологій у всіх сегментах бізнесу;

— вивчити можливості злиття (поглинання) та потенційно придбати подальші компанії з переробки м'яса та / або птахівництва на міжнародному рівні;

— продовжувати розширення експорту шляхом диверсифікації продажів та орієнтація на ринок;

— продовжувати налагоджувати міжнародні продажі та дистрибуцію офісів та потенційно спільні підприємства;

— розвивати та переробляти ринки, де присутній «Миронівський хлібопродукт», зміна торгових каналів;

— підтримувати свій підхід “постійного вдосконалення”, зокрема оптимізація людської продуктивності, високі стандарти біозахисту, екологічні стандарти, процедури охорони праці та практики добробуту тварин (включаючи, але не обмежуючись цим, програму без антибіотиків);

— просувати та розвивати сильні торгові марки компанії за рахунок споживчих інновацій та впровадження нових продуктів;

— збільшити присутність Компанії в продуктах з доданою вартістю;

— розширити проекти альтернативної енергетики (наприклад, біогаз);

— трансформувати наших людей і наші продукти, а також випустити наші програми індустріалізації наших клієнтів.

2.2 Оцінка ефективності діяльності та фінансового стану ПАТ «Миронівський хлібопродукт»

Для оцінки ефективності діяльності та фінансового стану підприємства пропонуємо дослідити такі групи показників, як рентабельність, ліквідність,

показники технологічної ефективності, також продуктивності використання виробничих ресурсів ПАТ «МХП».

Проаналізуємо загальну фінансову ефективність агрохолдингу. Фінансова ефективність характеризується показниками, що представлені в табл. 2.7:

Таблиця 2.7 – Прибуток ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2016-2019 рр., тис. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Різниця між 2019 р. та 2016 р. роком
Виручка від реалізації	30 874 186,01	36 143 622,55	43 082 301,95	48 697 477,09	17 823 291,08
Повна собівартість реалізованої продукції	22 534 423,57	25 620 996,11	32 193 892,14	38 338 388,58	15 803 965,01
Валовий прибуток	8 339 762,44	10 522 626,44	10 888 409,82	10 359 088,51	2 019 326,07
Чистий прибуток	1 611 003,95	5 736 687,78	3 546 977,37	5 099 236,19	3 488 232,24

Джерело: складено автором на основі [53]

Провівши детальний аналіз фінансового стану агрохолдингу, дійшли висновку, що ПАТ «Миронівський хлібопродукт» є прибутковим підприємством, з прибутком у 2019 році в розмірі 5 099 236 190 грн., який порівняно з минулим 2018 роком збільшився на 3,5 млн. грн. Загальна динаміка зміни чистого прибутку представлена на рис.2.5:

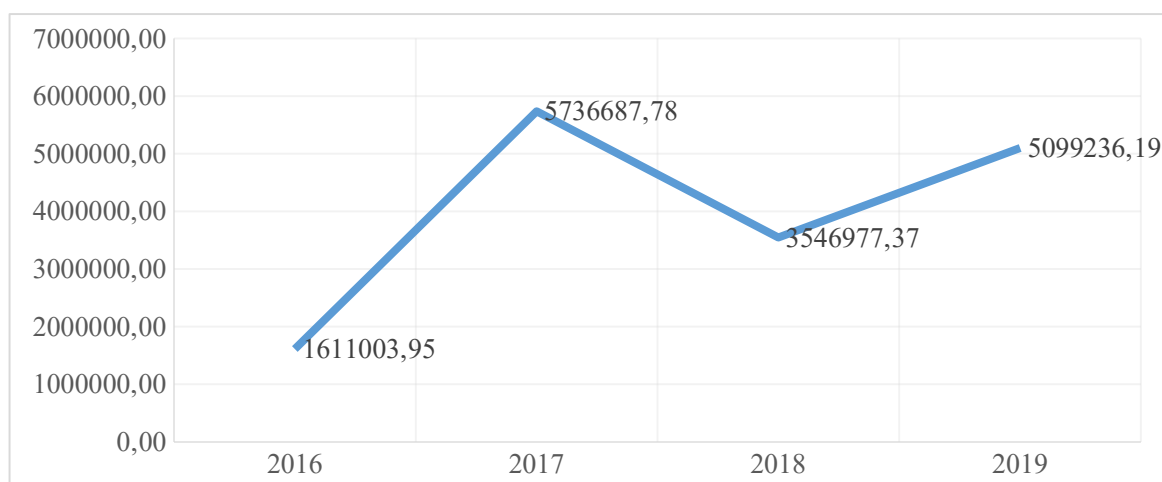

Рисунок 2.5 – Динаміка чистого прибутку ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2016-2019 роки, тис. грн.

Джерело: складено автором на основі [53]

Собівартість виробництва з кожним роком хоч і зростає, але таку ж тенденцію має і виручка від реалізації продукції агрохолдингу, в тому числі, завдяки використанню і своєї власної сировини (відгодівля бройлерів).

У табл. 2.8 розрахуємо рівень рентабельності підприємства двома способами: за валовим та чистим прибутком.

Таблиця 2.8 – Рівень рентабельності ПАТ «Миронівський хлібопродукт» у 2016-2019 рр., %

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Рентабельність авансованого капіталу за валовим прибутком	14,78	16,46	14,72	11,85
Рентабельність власного капіталу за валовим прибутком	44,25	38,03	35,81	27,40
Рентабельність виробництва продукції за валовим прибутком	37,76	41,07	33,82	27,02
Рентабельність продажу продукції за валовим прибутком	27,02	29,11	25,34	21,27
Рентабельність авансованого капіталу за чистим прибутком	3,32	8,95	4,79	5,83
Рентабельність власного капіталу за чистим прибутком	9,96	20,70	11,66	13,47
Рентабельність виробництва продукції за чистим прибутком	8,49	22,35	11,01	13,28
Рентабельність продажу продукції за чистим прибутком	6,08	15,84	8,25	10,46

Джерело: складено автором на основі [53]

Визначивши показники економічної ефективності у табл. 2.8 підприємства ПАТ «Миронівський хлібопродукт», можна зробити висновок, що найбільш рентабельною була діяльність підприємства за результатами 2017 року. А протягом 2018-2019 років рентабельність по вибраних показниках рентабельності дещо знизилась.

Розраховані показники рентабельності розраховані за чистим і валовим прибутком. Показники ефективності, що розраховані за першим варіантом мають менші значення, порівняно з другим варіантом розрахунку тому, що чистий прибуток менший за валовий.

Рентабельність власного капіталу, як за чистим, так і за валовим прибутком, перевищує показник рентабельності авансованого протягом всього

періоду з 2016 по 2019 роки. Так, найбільший рівень рентабельності обох показників спостерігається у 2017 році, 20,7% – рентабельність власного капіталу і 8,95% – авансованого. Рівень рентабельності власного капіталу є своєрідною нормою прибутку (віддача) на вкладений у виробництво власний капітал. Станом на 2019 рік рівень його рентабельності за чистим доходом агрохолдингу знаходиться на нижчому від 2017 року рівні – 13,5%, що на майже 2 в.п. вище від попереднього 2018 року. Але для кращих результатів надалі необхідно максимізувати даний показник.

Рентабельність авансованого капіталу за чистим прибутком протягом 2016-2019 років має різну тенденцію, у 2017 році – найвищий рівень, потім у 2018 році різке зменшення його майже вдвічі, станом на 2019 рік відбувається поступове його зростання (5,83%).

Загалом, рентабельність виробництва продукції ПАТ «Миронівський хлібопродукт» має зростаючу тенденцію, як і показник рентабельності продажу, проте за кожним показником у 2017 році спостерігається стрімке зростання, що говорить про найвищий рівень виробництва і продажу продукції підприємства, можливе збільшення обсягів виробництва за окремими видами продукції, зокрема охолодженого м'яса птиці. У 2019 році показник рентабельності виробництва за чистим прибутком по всьому підприємству становить 13,28%, продажу – 10,46%.

Далі проаналізуємо ліквідність підприємства «Миронівський хлібопродукт» у табл. 2.9. У поняття «ліквідність» є досить багато визначень, але автор Роговий С. М. у своїй статті «Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності» узагальнює дане визначення як спроможність підприємства використовувати свої активи та отримувати гроші для оплати своїх зобов'язань, як відповідне співвідношення між величиною ліквідних активів та поточною заборгованістю, іншими словами, це здатність наявних активів швидко перетворюватись на грошові кошти. [31]

Таблиця 2.9 – Вихідна інформація для розрахунку показників ліквідності ПАТ «МХП» за 2016-2019 рр., тис. доларів

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
----------	---------	---------	---------	---------

Грошові активи	154 570	125 554	211768	340735
Вартість запасів	187 332	226 368	273 522	208 389

продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5
Поточні активи	821 428	801 756	1 036 678	1 181 641
Поточні пасиви	381 020	381 020	319 323	390 181

Джерело: складено автором на основі [53]

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Зміна 2019 р. до 2018 р., в. п.
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,16	2,10	3,25	3,03	-0,22
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,66	1,51	2,39	2,49	0,10
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,41	0,33	0,66	0,87	0,21
Чистий оборотний капітал, тис. дол.	440 408,00	420 736,00	717 355,00	791 460,00	74 105,00
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	11 975 071,39	11 808 891,14	19 862 314,62	18 746 679,85	- 1 115 634,77

Таблиця 2.10 – Розрахунок показників ліквідності ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2016-2019 р.

Джерело: складено автором на основі [53]

Коефіцієнт загальної ліквідності ПАТ «МХП» у 2019 році становить 3,03, що на 0,22 в.п. менше за значення коефіцієнта у 2018 році. Даний коефіцієнт дає змогу охарактеризувати ліквідність активів фірми. Нормативний рівень коефіцієнту загальної ліквідності вважається від 1,5 до 2,5. Значення досліджуваного коефіцієнту за останні два роки спостерігається на вищому рівні, що говорить про те, що агрохолдинг має значний обсяг вільних ресурсів, що були сформовані власними джерелами.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2019 році зріс на 0,1 в.п., порівняно з 2018 роком, і становить 2,49. Дане значення коефіцієнту у ПАТ «Миронівський хлібопродукт» перевищує нормативне значення (0,6), з чого можна зробити висновок, що досліджуване підприємство є платоспроможним і здатне розрахуватися за поточними зобов'язаннями з кредиторами. Протягом всього періоду з 2016 по 2019 рік рівень коефіцієнту швидкої ліквідності підприємства свідчить про його високий рівень платоспроможності.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності говорить про можливість підприємства погасити частину короткострокових зобов'язань, не розраховуючи при тому на оплату дебіторської заборгованості, або ж реалізації будь-яких інших активів фірми. Тож, даний коефіцієнт для ПАТ «Миронівський хлібопродукт» протягом всіх досліджуваних років є на тому рівні, який говорить про те, що підприємство все ж таки здатне розрахуватися з більшою частиною короткострокових зобов'язань одразу ж за необхідності. Коефіцієнт у 2019 році становить 0,87, що на 0,21 в.п. більше, ніж у 2018 році, у 2016-2017 роках даний коефіцієнт має значення 0,41 та 0,33 відповідно.

Чистий оборотний капітал це різниця поточних активів і пасивів, який у 2019 році становив 791 460 тисяч доларів, або по курсу на 31.12.2019 року 18 746 679,85 тисяч гривень, що на 1 115 634,77 тисяч гривень менше, ніж у 2018 році. З 2017 року відбулося стрімке підвищення рівня чистого оборотного капіталу. Даний показник є дуже важливим у даному дослідженні, так як показує здатність підприємства не тільки до швидкого погашення короткострокових зобов'язань, а і характеризує підприємство, як таке, що має резерв для розвитку іншої додаткової діяльності. Власне такий рівень чистого оборотного капіталу є прийнятним для такого масштабного агрохолдингу, як ПАТ «Миронівський хлібопродукт».

Охарактеризувати фінансовий стан підприємства доцільно за допомогою коефіцієнтів незалежності, заборгованості та коефіцієнту фінансового левериджу, як зображено у табл. 2.11:

Таблиця 2.11 – Показники фінансового стану ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2016 - 2019 рр.

Показник	2016 р.	2017 р.	Різниця 2017 і 2016 рр.	2018 р.	Різниця 2018 і 2017 рр.	2019 р.	Різниця 2019 і 2018 рр.
Коефіцієнт незалежності	0,33	0,43	0,10	0,41	-0,02	0,43	0,02
Коефіцієнт заборгованості	0,67	0,57	-0,10	0,59	0,02	0,57	-0,02
Коефіцієнт фінансового	2,00	1,31	-0,68	1,43	0,12	1,31	-0,12

левериджу							
Коефіцієнт фінансування	0,50	0,76	0,26	0,70	-0,06	0,76	0,06

Джерело: складено автором на основі [53]

Коефіцієнт незалежності по підприємству «Миронівський хлібопродукт» у 2019 році становив 0,43, що збільшився на 0,02 в.п., порівняно з минулим роком, тож агрохолдинг за рахунок власних коштів покриває 43% активів, у 2018 році – 41%, у 2016 та 2017 роках – 43% та 33% відповідно. Норма знаходження даного коефіцієнта в межах від 0,4 до 0,6.

Коефіцієнт заборгованості, що показує співвідношення позичених коштів до власних, у 2019 році становив 0,57, рівень його дещо знизився порівняно з 2018 роком (на 0,02). Найбільший показник даного коефіцієнту спостерігався у 2016 році (0,67).

Коефіцієнт фінансового левериджу показує залежність фірми від довгострокових зобов'язань. У ПАТ «Миронівський хлібопродукт» він становив у 2019 році 1,31. Порівняно з 2016 роком відбувається постійне зменшення його значення.

Коефіцієнт фінансування показує якими коштами користується підприємство, позичковими (коефіцієнт до 1), або власними (якщо коефіцієнт більше 1).

Отже, протягом досліджуваного періоду з 2016 по 2019 роки ПАТ «Миронівський хлібопродукт» у процесі своєї діяльності користувалося власним капіталом більшою мірою.

Загалом підприємство є прибутковим та рентабельним, має хорошу ділову репутацію, є повністю платоспроможним і здатне швидко покрити всі кредиторські зобов'язання, є ліквідним. Також ПАТ «Миронівський хлібопродукт» має великий розмір чистого оборотного капіталу, що дозволить розвивати додаткові види діяльності, наприклад, як глибока переробка кукурудзи.

2.3 Аналіз ринкових можливостей збуту продуктів глибокої переробки зерна кукурудзи для ПАТ «Миронівський хлібопродукт»

Однією із стратегічних цілей ПАТ «Миронівський хлібопродукт» є збільшення випуску продукції з доданою вартістю, тож освоєння процесу глибокої переробки, наприклад, кукурудзи є чудовим варіантом для підприємства.

На сьогоднішній день в Україні недостатньо виробничих потужностей для глибокої переробки зерна, що надало б посилити присутність її на міжнародних ринках продуктів вже з високою доданою вартістю. Також працюватиме політика імпортозаміщення в середині України.

Останні дослідження на дану тематику на студентській конференції дали змогу вивести власне розуміння поняття глибокої переробки зерна – «це процес переробки сировини, в даному випадку зерна кукурудзи, що передбачає такі технологічні процеси як очистка, замочування, випарювання, ферментацію (зброджування), віджим та сушку.» [17, с. 91]

Слід звернути увагу, що підприємство виробляє найбільші обсяги саме зерна кукурудзи. Обсяг виробництва та площа, яку займає кукурудза, рівень урожайності у порівнянні з середніми показниками по Україні представлені у табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Обсяги виробництва кукурудзи у ПАТ «МХП», 2016-2019 рр.

	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Обсяг виробництва, т	1 056 887	893 149	1 344 547	1 312 416
Площа, га	123 350	121 908	123 398	140 221
Урожайність, т/га	8,6	7,3	10,9	9,4
Перевищення сер. урожайності в Україні, т/га	2,9	2,4	3,1	2,3

Джерело: складено автором на основі [53]

Дослідивши структуру посівних площ у табл. 2.5, було виявлено, що саме кукурудза займає найбільшу частку – 39,01% у 2019 році. Урожайність більшості культур, які вирощує агрохолдинг, перевищує середній показник рівня урожайності по Україні, кукурудза не виняток.

За таблицею 2.12 можна зробити висновок, що урожайність кукурудзи з кожним роком змінюється, найвищий її показник спостерігається у 2018 році – 10,9 т/га, у 2019 році врожайність дещо зменшилась – 9,4 т/га. Так як урожайність залежить від багатьох зовнішніх факторів, насамперед природніх, такі зміни рівня урожайності звичні. Як бачимо, по Україні середня урожайність даної культури значно відрізняється від показників ПАТ «Миронівський хлібопродукт» в меншу сторону.

У 2016 році перевищення показника урожайності підприємства над середнім показником по Україні становить 2,9 тон з гектару, 2,4 т/га – у 2017 році. Найбільша різниця між показником ПАТ «Миронівський хлібопродукт» і середнім по країні спостерігається у 2018 році – на 3,1 тони з гектару більше, у 2019 році – найменша різниця (2,3 т/га).

Компанія забезпечує себе кукурудзою з будь-яким надлишком продукції, проданої на експорт, забезпечуючи одне з джерел доходів компанії у валюті. У 2019 році 58% прибутку склав експорт продукції ПАТ «Миронівський хлібопродукт».

Розглянемо основні зарубіжніринки збуту зернової продукції ПАТ «Миронівський хлібопродукт», що представлені на рис. 2.6.

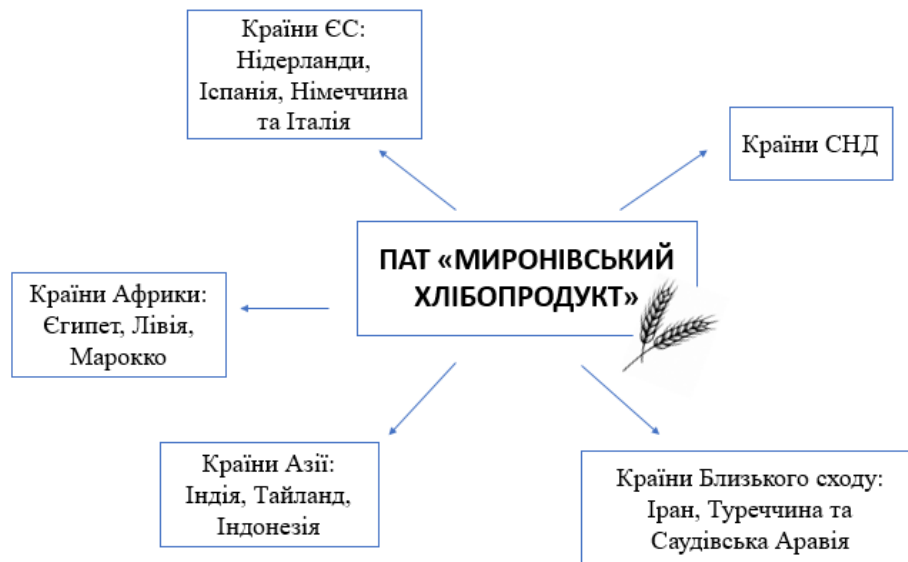

Рисунок 2.6 – Напрямки експорту зернової продукції ПАТ «МХП» у 2019 р.

Джерело: складено автором на основі [53]

Як бачимо, ПАТ «Миронівський хлібопродукт» експортує зернові та олійні культури більш ніж у 20-ти країнах по всьому світу, що говорить про його гідну зовнішньо-економічну діяльність.

Для подальшого дослідження ринкових можливостей збуту продуктів глибокої переробки зерна кукурудзи для досліджуваного підприємства, розглянемо основних конкурентів на ринку продукції глибокої переробки кукурудзи.

Виробників продуктів глибокої переробки кукурудзи в Україні не так і багато, серед них ПАТ «Дніпровський КПК», ТОВ «Інтерстарч Україна», ТОВ «Сквирський комбінат хлібопродуктів», Завод модифікованих жирів і крохмалів «Ювілейний». Підприємства є різними за масштабами, проте одними з небагатьох виробників такого продукту, тому порівняємо їх у табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Основні виробники продукції глибокої переробки кукурудзи в Україні станом на 2020 рік

Виробники	Вид продукції	Місцезнаходження
ПАТ "Дніпровський КПК"	Кукурудзяний крохмаль, патоку, глюкозу, кукурудзяну олію, кукурудзяний екстракт	Смт. Дніпровське, Дніпропетровська обл.
ТОВ "Інтерстарч Україна"	Пшенично-модифіковані, кукурудзяні крохмали, пшеничну	Місто Київ

	клійковину, сиропи глюкозні і глюктозно-фруктозні, крохмальну і мальтозну патоку, масло кукурудзяне	
ТОВ «Сквирський комбінат хлібопродуктів»	Кукурудзяні крупи, борошно, крохмаль, пластівці	Місто Сквир Київська область
Завод модифікованих жирів і крохмалів «Ювілейний»	Модифікований крохмаль з восковидної кукурудзи	Місто Харків
ТОВ «ДаксаБунге Україна»	Кукурудзяна крупа, зародок та висівки кукурудзяні	С. Демківське, Вінницька обл.

Джерело: складено автором на основі [34, 36, 48, 1]

У табл. 2.13 представлені п'ять основних українські виробники продукції глибокої переробки, які є різними за своїми масштабами:

- 1) ПАТ «Дніпровський КПК», який займає 5 місце серед топ-експортерів України;
- 2) ТОВ «Інтерстарч Україна» – 13 місце;
- 3) ТОВ «Сквирський комбінат хлібопродуктів» – 11 місце;
- 4) Завод модифікованих жирів і крохмалю «Ювілейний» – продукція орієнтована лише на український ринок;
- 5) Новий гравець на ринку – завод з глибокої переробки кукурудзи та рису, власником якого є ТОВ «Дакса Бунге Україна» – орієнтований на експорт.

Далі розглянемо динаміку цін на кукурудзу та визначимо, чи значні коливання в ціні спостерігалися за 2020 рік на рис. 2.7:

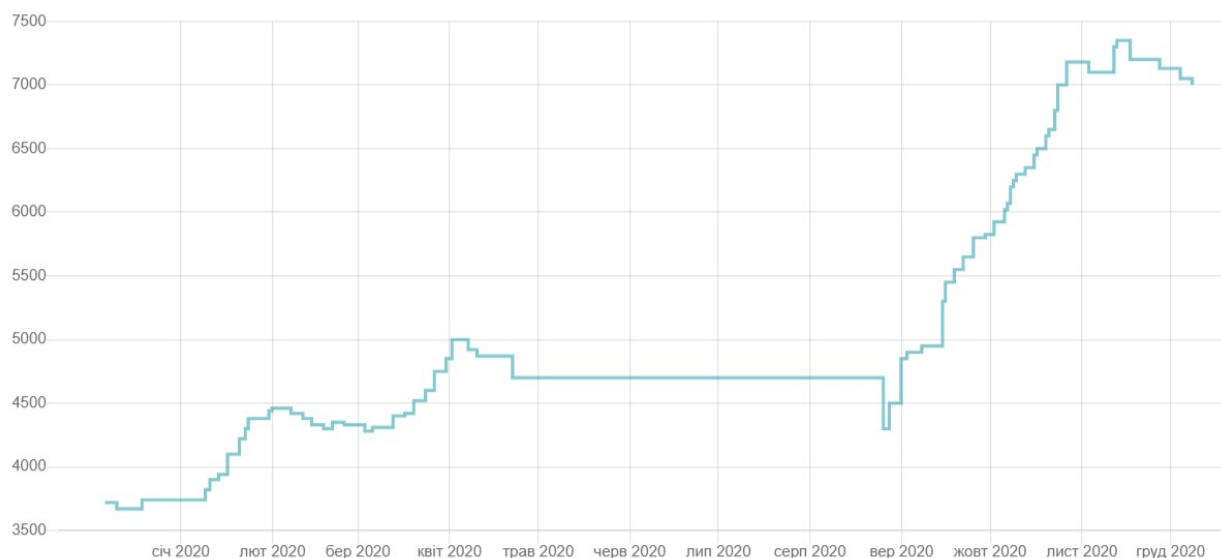

Рисунок 2.7 – Динаміка закупівельних цін на кукурудзу від ТОВ СП «Нібулон» за 2020 рік

Джерело: складено автором на основі [37]

ТОВ СП «Нібулон» може бути орієнтиром серед елеваторних комплексів в Україні, який встановлює свої закупівельні ціни на різні сільськогосподарські культури, тому ціни на кукурудзу на рис. 2.7 представлені з їхнього архіву. Як бачимо, з початку року до початку квітня 2020 року закупівельні ціни на зерно даної культури мають позитивну динаміку – ціна станом на 01.01.2020 року становить 3740 грн/т, тоді коли на початку квітня 01.04.2020 року – 5000 грн/т. Після 07.04.2020 року ціна починає знижуватися до рівня 22.04.2020 р. 4700 грн/т. Така ціна тримається до 27.08.2020 року і знову падає до 4500 грн/т, така стабільність зумовлена карантинними обмеженнями в Україні, пов'язаними з пандемією 2020 року. Після відміни жорсткого карантину закупівельна ціна знову коливаючись повсякчас має тренд до зростання.

Найвищий пік цін спостерігається у листопаді 2020 року – 7350 грн/т, у грудні починається спад ціни. Отже, можна сказати, що ціни на кукурудзи постійно коливаються, на них чинить вплив велика кількість факторів, серед яких, природні умови, політичне та економічне становище в країні.

Впровадження нового проєкту для досліджуваного агрохолдингу «Миронівський хлібопродукт» може забезпечити:

- отримання додаткової додадої вартості;
- зменшення залежності від коливання цін на сировину (продукти переробки коливаються в цінах менше);
- диверсифікувати виробничу діяльність і експорт;
- створення нових робочих місць (соціальна відповідальність).

Кон'юнктура ринку, масштаб агрохолдингу, наявні потужності ПАТ «Миронівський хлібопродукт» дають можливість для розвитку нового напрямку діяльності, який є однією із стратегічних цілей підприємства та виведе агрохолдинг на новий рівень.

Пропоную далі розглянути розділ 3, у якому розраховано ефективність введення проєкту глибокої переробки зерна кукурудзи для ПАТ «Миронівський хлібопродукт».

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ ГЛИБОКОЇ ПЕРЕРОБКИ ЗЕРНА ДЛЯ ПАТ «МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ»

3.1 Технічний аналіз проєкту і календарний графік його реалізації

У раніше проведеному нами дослідженні питання глибокої переробки кукурудзи, представленому у збірнику доповідей 87-ї наукової студентської конференції «Інноваційна Україна: креативні ідеї та проєкти», ми встановили, що продукти переробки отримали більшу прихильність за кордоном, де є високий попит на такі товари, тому наше виробництво буде орієнтоване в більшій мірі на експорт. [17, с. 92]

На ринку продукції глибокої переробки кукурудзи представлені такі товари, як: кукурудзяний крохмаль, кукурудзяний глютен, кукурудзяне борошно, кукурудзяна олія та сиропи, кристалічний лізин для кормових цілей тощо.

Як відомо, додана вартість продукту зростатиме паралельно зі збільшенням довжини продуктового ланцюжка, тобто від початкової стадії виробництва сировини (кукурудзи) до реалізації вже готової продукції. Тому я вважаю, що для досліджуваного ПАТ «Миронівський хлібопродукт» є доцільним запуск нового виробництва – виробництво продуктів глибокої переробки кукурудзи, а саме планується виробляти такі продукти, як: зародки кукурудзи, глютен, кукурудзяний крохмаль, олію, кормопродукт для худоби, сиропи.

Такі продукти користуються великим попитом у багатьох галузях, починаючи від харчової, закінчуючи косметологією, текстильною промисловістю. За структурою, представленою на рис. 3.1, найбільший відсоток застосування продукції глибокої переробки кукурудзи має, звісно ж, харчова (21%) та хлібопекарська (16%) галузі. Паперово-целюлозна займає у структурі 14%,

кондитерська – 12% і фармацевтична – 11%. Рідше такі продукти застосовуються у текстильній промисловості та косметології.

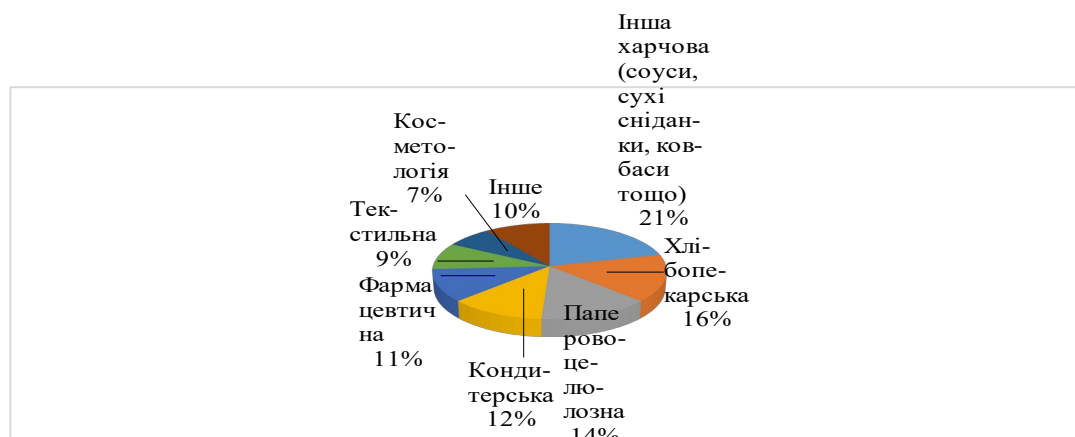

Рисунок 3.1 – Частка основних галузей-споживачів крохмалеподібних продуктів (крохмалі, глютен, кукурудзяна олія) в Україні, 2020 рік, %

Джерело: складено автором на основі [39]

Місце знаходження заводу з переробки кукурудзи буде в Київській області, Білоцерківському районі.

Основними імпортерами кукурудзяного крохмалю є Індонезія, Саудівська Аравія, країни ЄС, ОАЕ. Використовується переважно в харчовій промисловості (виробництво концентратів супів, желе, киселів, фруктових та молочних десертів, соусів, паштетів тощо).

За згодовування курям сухого кукурудзяного глютену в значних кількості він може надавати жовтого забарвлення жовткам яєць, шкірі і жиру птиці, що приваблює споживачів. Це пояснюється тим, що кукурудзяний глютен має високий вміст каротиноїдів – до 400 мг/кг. Крім цього, містить велику кількість вітамінів (В₁₋₆), лінолеву кислоту, важливу для птиці, близько 60% протеїну та до 400 ккал обмінної енергії у 100 г корму.

Також кукурудзяний глютен є корисним для свиней, забезпечує приріст маси та покращить використання корму. Тому збут даної продукції передбачається вітчизняним покупцям.

Зародки використовують для виробництва олії, що може йти на експорт як сировина для виробництва іноземним підприємствам. Виробництво кукурудзяної олії орієнтоване на ринок Туреччини.

Глюкозно-фруктозні сиропи використовують замість цукрози в напоях, для консервування фруктів і овочів, у виробництві деяких видів кондитерських і хлібобулочних виробів, морозива, згущеного молока та інше. Даний вид товару орієнтований на ринки Європи як сировина для виготовлення продуктів.

Провівши попередньо дослідження можливостей ПАТ «Миронівський хлібопродукт», пропоную розглянути детальніше проєкт з глибокої переробки кукурудзи, який розрахований на потужність 15 000 т/місяць, або 180 000 т/рік. Для більш детального розуміння процесу виробництва нової продукції з доданою вартістю на рис. 3.2 зображено ланцюг від сировини до реалізації кінцевого продукту.

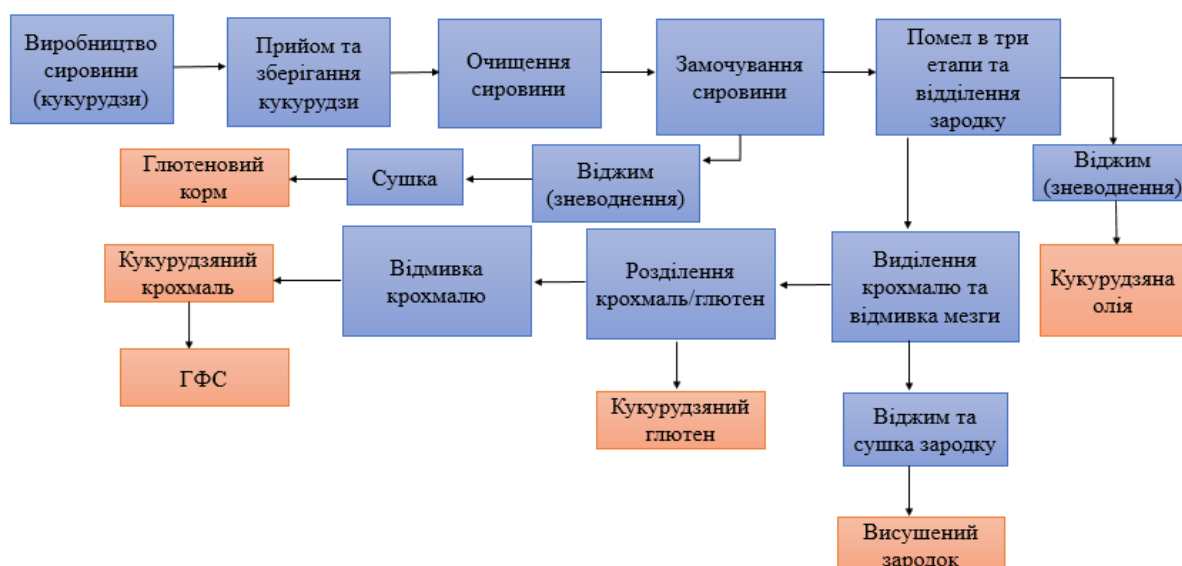

Рисунок 3.2 – Виробничий ланцюг заводу з глибокої переробки кукурудзи

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Для виробничого процесу використовуватимуть основні та допоміжні установки, що вказані в табл. 3.1, які у сумі інвестиційних витрат проєкту займають найбільшу частку.

Таблиця 3.1 – Вартість обладнання для виробництва продуктів глибокої переробки кукурудзи, €

Назва установки	Кількість	Вартість установки, €
Споруди		
Майстерні, господарсько-матеріальний склади	3	€ 560 000,00
Котельня	1	€ 1 796 667,00

продовження табл. 3.1

1	2	3
Склад готової продукції	1	€ 1 456 000,00
Лабораторія	1	€ 416 000,00
Транспортний цех	1	€ 224 000,00
Елеватор	1	€ 8 000 000,00
Обладнання		
Установка здійснення мокрого процесу	1	€ 15 963 000,00
Обладнання для виробництва ГФС	1	€ 15 300 000,00
Лінія сушки зародку та упаковки	1	€ 2 393 617,00
Лінія сушки крохмалу	1	€ 3 300 000,00
Лінія сушки глютену	1	€ 2 500 000,00
Лінія сушки кормопродукту	1	€ 4 000 000,00
Обладнання для виробництва олії	1	€ 3 300 000,00
Парозабезпечення і станція конденсації	1	€ 1 980 000,00
Послуги		
Базовий інжиніринг	1	€ 1 000 000,00
Детальний інжиніринг	1	€ 2 000 000,00
Шеф-монтаж і введення в експлуатацію	1	€ 1 500 000,00
Будівництво та монтаж	1	€ 20 000 000,00
Разом:		€ 85 689 284,00
Разом, грн.:		2 930 573 512,80

Джерело: розроблено автором на основі [33, 46]

До капітальних інвестицій входять і витрати по встановленню та монтажу самого обладнання, тож розглянемо витрати на послуги, пов'язані з установкою нового обладнання, що також перераховані у табл. 3.1:

Перед будівництвом та монтажем обладнання необхідно провести інжиніринг проєкту, для того, щоб впевнитися у його доцільності перед початком всіх основних робіт по запуску виробництва. Отже, загальна вартість надання таких послуг ватуватиме 3,0 млрд. євро, монтаж та будівництво вартує орієнтовно 21,5 млн. євро, загальна сума капітальних витрат, разом з купівлею обладнання становить € 85 689 284. Капітальні інвестиції проєкту за курсом 34,20 грн/євро разом становитимуть 2 930 573 512,80 грн.

Далі пропоную прослідкувати за процесом від приймання сировини до виходу готової продукції. Детальна схема проходження сировини до місця зберігання зображена на рис. 3.3:

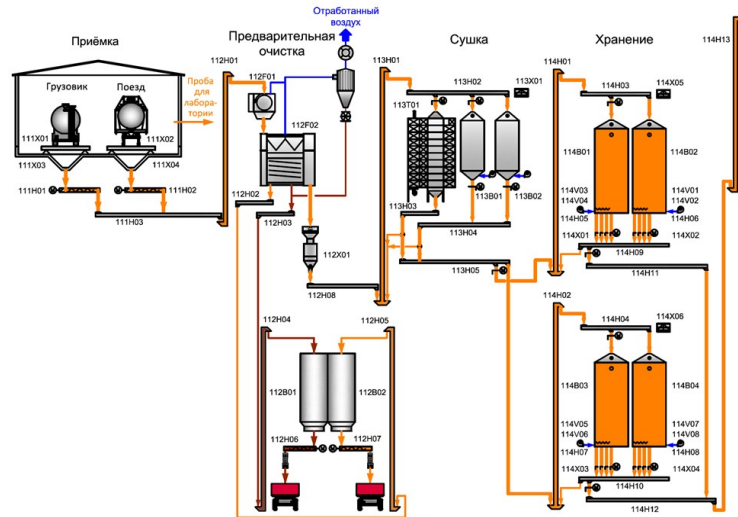

Рисунок 3.3 – Схема прийому та зберігання кукурудзи [46]

Ланцюг виробництва продукції глибокої переробки кукурудзи починається з прийому сировини – зерна кукурудзи. Як бачимо за рисунком 3.3, між прийманням та зберіганням сировини, кукурудза проходить етапи попередньої очистки та сушки, після чого поміщується у елеватори. На території заводу кукурудза зберігається в силосах і транспортується в будівлю мокрого помелу відповідно до норм виробітку заводу.

Перед подачею кукурудзи на переробку її необхідно очистити, видаливши пошкоджене зерно, соломку, глину і каміння. Це очищення проводиться шляхом повітряної класифікації та просіювання.

Наступним етапом є замочування кукурудзи у великих чанах, що зображено на наступній схемі – рис. 3.4.

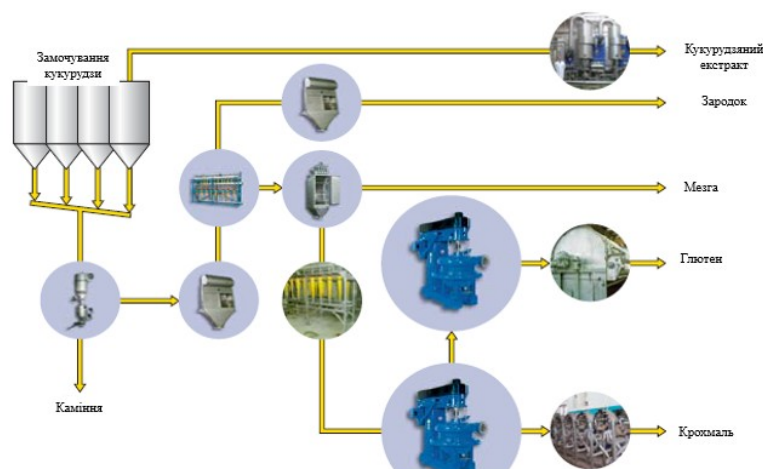

Рисунок 3.4 – Схема типової установки для виділення крохмалю з кукурудзи [46]

Метою замочування є відділення розчинних у воді речовин від кукурудзи і розм'якшення зерен, так щоб вони стали більш придатними для подальшої механічної сепарації. Це досягається шляхом витримування зерен в контактi з теплою технологічною водою протягом певного періоду, якого зерна вбирають в себе воду і розбухають. Перш ніж мезгу можна видалити, необхідно провести її подальший помел для звільнення крохмалю, що міститься в нерозмелених частинах зерен.

Схема установки для виділення крохмалю з зерен кукурудзи, що представлена на рис. 3.4, допомагає зрозуміти, що після замочування кукурудзи, вивільняється займе сміття та каміння, кукурудза гідравлічно транспортується в секцію помелу. Вода, в якій поетапно замочувалася кукурудза, називається кукурудзяним екстрактом.

Замочена кукурудза стікає самопливом в перший млин, що має зубчасту внутрішню поверхню. Він призначений для подрібнення кукурудзяного зерна, звільнення крохмалю і вилучення без пошкоджень кукурудзяного зародку. Другий млин має таку ж структуру, як і перший і необхідний для помелу пропущених кукурудзяних зернин. Зародок буде містити близько 50% жиру, який отримують шляхом витіснення пресом (рис. 3.5)

Рисунок 3.5 – Схема помелу та відділення зародку [46]

Перш ніж мезгу можна видалити, необхідно провести її подальший помел для звільнення крохмалю, що міститься в нерозмелені частинах зерен. Це проводиться у третьому млині. Щоб зменшити навантаження на цей млин, перед ним встановлюється сито, основне сито для висівання крохмалю (рис. 3.6).

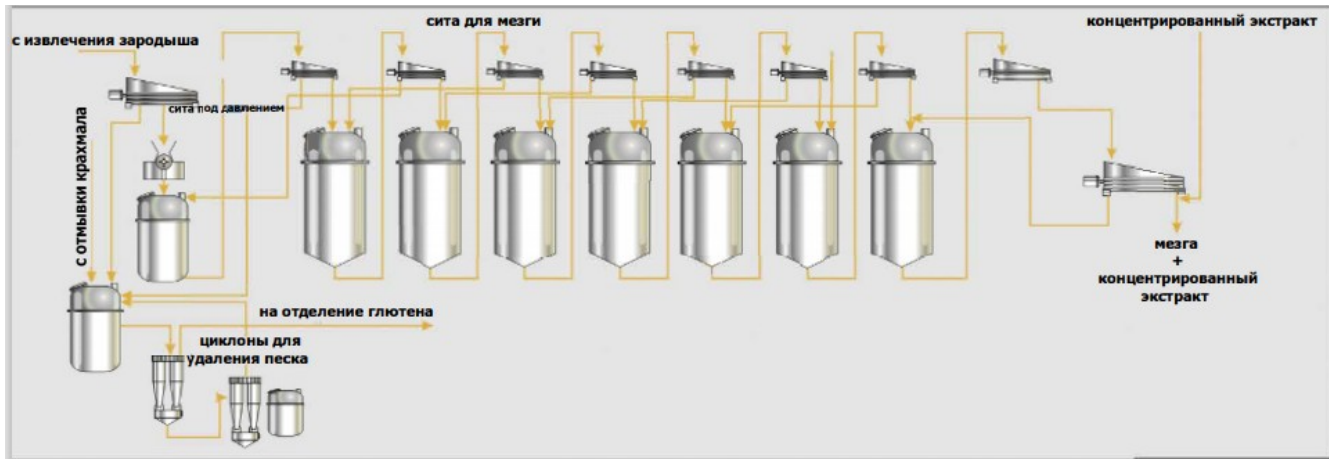

Рисунок 3.6 – Схема отримання мезги з кукурудзи [46]

Фільтрат з сита містить вільний крохмаль – це приблизно 40-50% загального вмісту крохмалю в кукурудзі. Розмелений матеріал перекачується в шести- або семи-ступінчасту систему відмивання крохмалю. Призначення цієї системи – відмити вільний крохмаль від мезги. Це проводиться системою відмивання з використанням питомих під тиском колосникових сит.

Перед транспортуванням на операцію відділення глютену від крохмалю, крохмальне молоко очищається від піску в двоступеневій станції видалення піску.

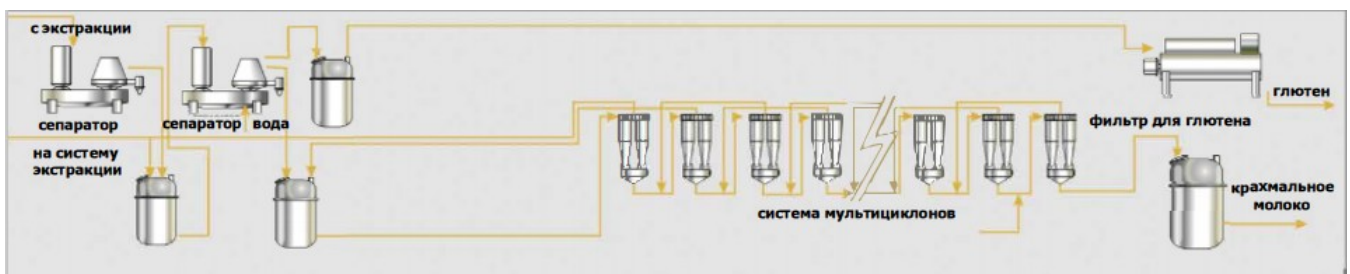

Рисунок 3.7 – Схема отримання глютену та крохмального молока [46]

Після зневоднення мезга змішується з концентрованим екстрактом з випарювача. Ця суміш – це кормовий глютен, який висушується в трубчастій сушарці, що обертається, до вмісту вологи 12%. Кормовий глютен використовують як корм для худоби з вмістом білка приблизно 21%. [32, с.201]

Крім капітальних інвестицій, необхідно врахувати не менш важливі адміністративні витрати та витрати на утримання персоналу, задіяному на виробництві. Тож визначимо потребу в персоналі у табл. 3.2:

Таблиця 3.2 – Потреба у персоналі та розрахунок фонду заробітної плати

	К-сть працівників	Заробітна плата, грн./міс.	Заробітна плата всіх прац., грн./міс.	Річний фонд оплати, грн./рік	Нарахування (22%), грн./рік	ПДФО (18%)	Військовий збір (1,5 %)
Посада							
Адміністративний персонал	3	146000	146000	1752000	385440	26280	2190
Директор	1	75000	75000	900000	198000	13500	1125
Заступник	1	55000	55000	660000	145200	9900	825
Секретар	1	16000	16000	192000	42240	2880	240
Фінансовий відділ	8	44000	176000	2112000	464640	31680	2640
Економіст	3	22000	66000	792000	174240	11880	990
Бухгалтер	5	22000	110000	1320000	290400	19800	1650
Виробничий персонал	62	169500	917500	11010000	2422200	165150	13762,5
Головний інженер	1	20000	20000	240000	52800	3600	300
Інженер	5	15000	75000	900000	198000	13500	1125
Провідний інженер з охорони праці	1	16000	16000	192000	42240	2880	240
Водії	10	15000	150000	1800000	396000	27000	2250
Механізатор-навантажувача	8	16000	128000	1536000	337920	23040	1920
Механік	1	15500	15500	186000	40920	2790	232,5
Слюсар-електрик	2	14500	29000	348000	76560	5220	435
Оператори	15	16000	240000	2880000	633600	43200	3600
Робітники складу	6	13000	78000	936000	205920	14040	1170
Різноробочі	10	11500	115000	1380000	303600	20700	1725
Охорона	3	17000	51000	612000	134640	9180	765
Разом:	73	359500	1239500	14874000	3272280	223110	18592,5
Разом річний фонд оплати праці та нарахування (22%):				18146280	Разом податки по заробітній платі, грн./рік		241702,5

Джерело: розроблено автором

У табл. 3.2. показано потребу персоналу для нового заводу з глибокої переробки кукурудзи по відділах. Адміністративний відділ невеликий, так як основна адміністрація у ПАТ «Миронівський хлібопродукт» вже є, а для окремого виду діяльності необхідні відповідальні особи. Цей відділ містить 3 особи: директора, заступника директора та секретаря. Фінансовий відділ складається з 8-ми осіб: 3 економіста та 5 бухгалтерів. Для керування заводу потужністю 150 000 т/рік вистачить 11-ти управлінсько-адміністративних працівників.

Виробничий відділ містить 62 особи персоналу, серед яких головний інженер, інженер, інженер з охорони праці, водії, механізатор-навантажувача,

механік, слюсарі-електрики, оператори виробничого процесу, різноробчі та охорона.

Загальний річний фонд заробітної плати складає 14 874 000 грн, відрахування 22% Єдиного соціального внеску – 18 146 280 грн.

Вся необхідна для виробництва сировина буде власною. Нагадаю, що за 2019 рік обсяг виробництва кукурудзи склав 1 312 416 т, такого обсягу буде достатньо щоб виробляти продукти глибокої переробки кукурудзи повністю з власної сировини. Основні витратні матеріали перераховані у табл. 3.3:

Таблиця 3.3 – Основні статті матеріальних витрат проєкту глибокої переробки кукурудзи на рік

Стаття затрат	Кількість	Ціна, грн. з ПДВ/од.	Витрати за рік, грн.	Структура витрат, %
Кукурудза, т	180 000,00	7270	1 308 600 000,00	94,86
Вода, м3	1 206 990,00	4,45	5 371 105,50	0,39
Газ, м3	441 422,00	8,21	3 624 074,62	0,26
Електроенергія, кВт-год	24 552 456,00	2,4	58 925 894,40	4,27
Допоміжні матеріали			1 000 000,00	0,22
Разом:			1 377 521 074,52	100,0

Джерело: розроблено автором

У табл. 3.3 розраховані постійні річні витрати на виробництво продуктів глибокої переробки, серед них сировина, яка займає найбільшу частку в структурі таких витрат – 94,86 % або 1 308 600 тис. грн., електроенергія, яка становить 4,27 % або 58 925,9 тис. грн. у грошовому еквіваленті. Постійні витрати на газ та водопостачання – 3 624,1 тис. грн. та 5 371,1 тис. грн відповідно.

Потрібно врахувати витрати на інші допоміжні матеріали на суму приблизно 1 млн. грн. щороку.

Наступним розглянемо орієнтований план реалізації проєкту, попередньо спланувавши у табл. 3.4 перелік робіт, та зобразимо графік його здійснення на рис. 3.8.

Таблиця 3.4 – Перелік робіт з реалізації проєкту

Ім'я завдання	Початок	Тривалість	Завершення
Попередній інжиніринг проєкту	Пн 01.03.21	14 днів	Ср 17.03.21

продовження табл. 3.4

1	2	3	4
Узгодження будівництва (з усіма необхідними інстанціями)	Чт 18.03.21	150 днів	Вт 12.10.21
Зустрічі/ наради	Чт 18.03.21	30 днів	Вт 27.04.21
Фінансові рішення/банк	Чт 01.07.21	14 днів	Вт 20.07.21
Базовий/детальний інжиніринг	Ср 21.07.21	30 днів	Вт 31.08.21
Поставка технічної документації	Ср 13.10.21	14 днів	Пн 01.11.21
Закупівля та виготовлення	Пн 02.08.21	60 днів	Пт 22.10.21
Поставка	Пн 25.10.21	7 днів	Вт 02.11.21
Будівництво	Ср 03.11.21	120 днів	Вт 19.04.22
Монтаж обладнання	Пн 21.03.22	60 днів	Пт 10.06.22
Навчання персоналу	Пн 10.01.22	90 днів	Пт 13.05.22
Введення в експлуатацію	Пн 13.06.22	15 днів	Пт 01.07.22

Джерело: розроблено автором

Як бачимо з табл. 3.4, найбільше часу потрібно на узгодження будівництва з усіма відповідними інстанціями (дозвіл на будівництво на певній ділянці, дозвіл на виробництво і т.д.) – 6 місяців, будівництво і монтаж займе загалом також півроку, на введення в експлуатацію новопобудованого заводу необхідно приблизно пів місяця, а саме для узгодження роботи на виробництві з санепідемстанцією, пожежною інспекцією, охорона праці. Також потрібно врахувати, що деякі роботи можуть проводитись одночасно.

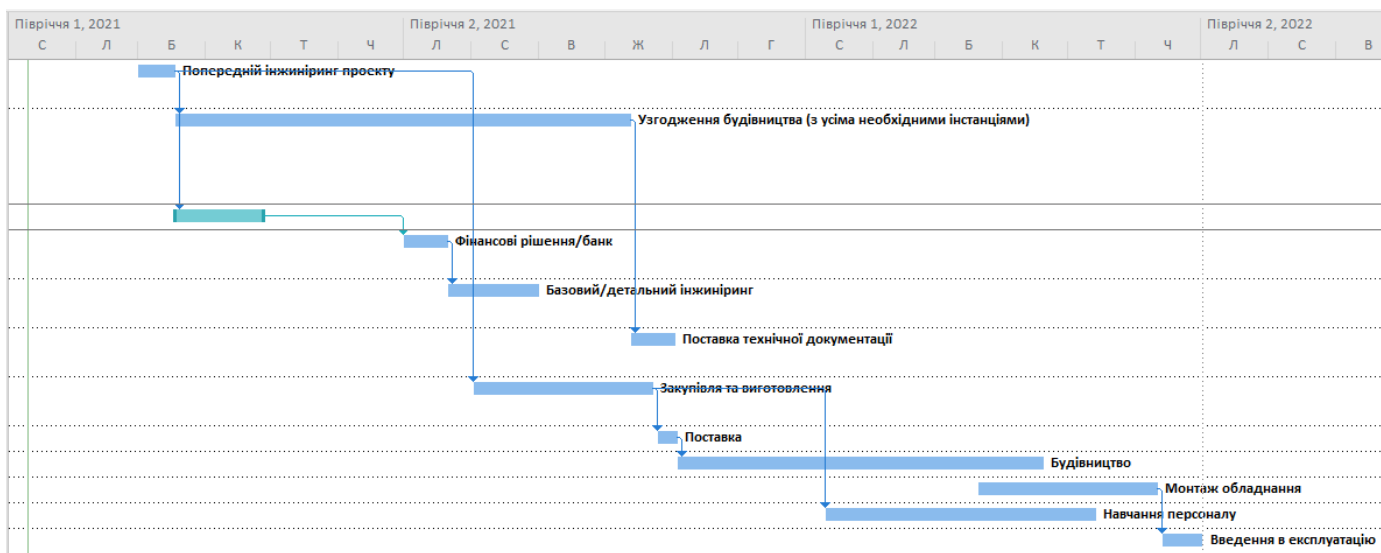

Рисунок 3.8 – Календарний план реалізації проекту з глибокої переробки кукурудзи для ПАТ «Миронівський хлібопродукт»

Джерело: розроблено автором на основі табл. 3.4

Отже, за календарним планом реалізації проєкту необхідно 17 місяців або 1,4 роки. План включає в себе 12 подій, від попереднього інжинірингу проєкту (обговорення) до введення в експлуатацію. Дата початку – 01 березня 2021 року, дата введення в експлуатацію заводу – 01.07.2022 року.

Далі у підрозділі 3.2. визначимо грошові потоки проєкту та розрахуємо показники його ефективності.

3.2 Визначення грошових потоків проєкту та показників його ефективності

Після того, як було прийнято рішення про втілення обговорюваного проєкту в життя, проведено базовий та детальний інжиніринг, визначають грошові потоки проєкту та складають майбутній план доходів і витрат. Для цього, у табл. 3.5 попередньо показано заплановані обсяги виробництва, ціну та майбутню виручку від реалізації готової продукції після глибокої переробки кукурудзи холдингом ПАТ «Миронівський хлібопродукт».

Таблиця 3.5 – Обсяги виробництва, ціна та виручка від реалізації готової продукції проєкту на рік з ПДВ

Продукція глибокої переробки кукурудзи	Структура кінцевого продукту, %	Кількість, т	Ціна без ПДВ, грн./т	Ціна з ПДВ, грн./т	Виручка від реалізації готової продукції, грн.	Структура валового доходу, %
Зародок	4,67	7 800,00	5 600,93	6 721,12	52 424 704,80	2,00
Глютен	5,49	9 166,00	11 156,32	13 387,58	122 710 594,94	4,67
Крохмаль	22,37	37 333,00	11 981,66	14 377,99	536 773 575,34	20,43
Сироп (ГФС)	47,94	80 000,00	17 275,22	20 730,26	1 658 421 120,00	63,12
Кормопродукт	15,21	25 375,00	2 789,08	3 346,90	84 927 486,00	3,23
Кукурудзяна олія	4,31	7 200,00	19 922,00	23 906,40	172 126 080,00	6,55
Разом:	100,00	166 874,00			2 627 383 561,08	100,00

Джерело: розроблено автором на основі [14]

ПАТ «Миронівський хлібопродукт» вироблятиме 6 основних видів продуктів глибокої переробки зерна кукурудзи: зародки кукурудзи, глютен, кукурудзяний крохмаль, олію, кормопродукт для худоби, сиропи. Ціни, вказані у табл. 3.5, середні на ринку. Відповідно маємо виручку від реалізації всіх продуктів у розмірі 2 627 383 561,08 грн. за рік. Вартість кукурудзяного зародку сягає від 5 500 до 6 000 грн. без ПДВ, глютену приблизно 11 156,32 гривень без ПДВ за тонну, кукурудзяний крохмаль на ринку сягає від 11 500 і більше, у нашому випадку ціна становитиме 11 981,66 грн./т без ПДВ. Найціннішим є сиропи, ціна його становить 17 275,22 гривні без ПДВ за тонну продукту, та кукурудзяної олії – 19 922,00 грн/т без ПДВ. Навпаки найдешевшим є кормопродукт для годівлі тварин, вартує 2 789,08 грн. за тонну без ПДВ. Так як політика МХП полягає в тому, щоб годувати своїх тварин кормами власного виробництва, згодом якась частина виробленого із кукурудзи корму може використовуватися у господарстві на власні потреби.

Структуру готової продукції з переробки кукурудзи показано на рис. 3.9:

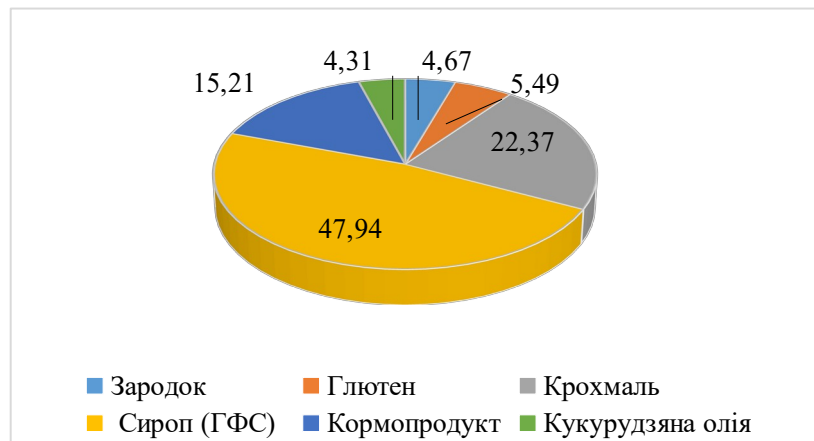

Рисунок 3.9 – Вихід готової продукції глибокої переробки зерна кукурудзи, %

Джерело: розроблено автором на основі табл. 3.5

Як бачимо за даними табл. 3.5, найбільше підприємство вироблятиме сиропу (ГФС), а саме 80 000 т/рік, найменше зародку та кукурудзяної олії – 7 800 т та 7 200 т/рік відповідно. В структурі сиропи так і займають найбільшу частку – 47,94%, 22,37% має крохмаль кукурудзяний, або 37 333 т за рік. 15,21% займає у структурі кінцевої готової продукції корм виготовлений в результаті глибокої переробки кукурудзи, що має найменшу ціну в диверсифікованому асортименті

продуктів агрохолдингу. По 4-5% займають кукурудзяна олія (4,31%), зародок (4,67%) та глютен (5,49%).

Виходячи з встановлених цін на кінцеву продукцію, далі на рис. 3.10 покажемо структуру виручки за один маркетинговий рік, отриманої від збуту готової продукції:

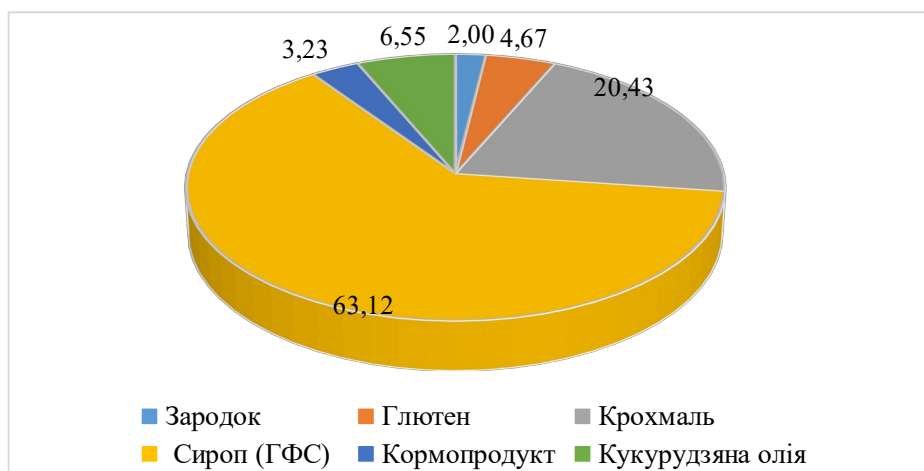

Рисунок 3.10 – Структура виручки від реалізації готової продукції проекту, %

Джерело: розроблено автором на основі табл.3.5

Найбільшу частку у структурі займатиме виручка від продажу сиропів, так звані глюкозно-фруктозні сиропи – 63,12%.

Крохмаль кукурудзяний принесе 20,43% виручки від загального. Такий продукт є популярним як в харчовій промисловості, так і в сфері краси (дезодоранти, присипки, декоративна косметика). [41]

Найменше коштів принесуть глютен, кормопродукт, кукурудзяна олія, зародок кукурудзяний. 4,67 % від загальної виручки за рік складає глютен, який можуть часто додавати в продукти, щоб підвищити їх еластичність і надати потрібну форму (в основному це випічка). Невелику частку займає кормопродукт – 3,23%.

2,0% від загальної виручки займає кукурудзяний зародок, що є цінним кормовим продуктом, в якому містяться в основному енергетичні та фізіологічно корисні речовини (жири, клітковина).

Майже 7% становитиме виручка від реалізації кукурудзяної олії, що є дорожчою, ніж соняшникова, та рідше застосовується в кулінарії через свій специфічний смак. Частіше використовується у лікувальних цілях.

Перед тим, як зробити звіт з руху грошових коштів і план прибутків та збитків підприємства, необхідно розрахувати залишкову вартість необхідної техніки та обладнання, яка буде входити до статей надходжень з проєкту. Тож, в табл. 3.6 можна побачити розрахунки, що стосуються амортизації обладнання, що використовується на виробництві.

Таблиця 3.6 – Амортизаційні відрахування та залишкова вартість обладнання для виробництва

Назва обладнання	Кількість	Початкова вартість	Вартість одиниці з ПДВ, тис. грн.	Термін експлуатації, р.	Залишкова вартість, тис. грн.
Установка здійснення мокрого процесу	1	17 613 636,00 €	602 386,35	10	201 799,43
Обладнання для виробництва ГФС	1	15 300 000,00 €	523 260,00	8	88 300,13
Лінія сушки зародку та упаковки	1	2 393 617,00 €	81 861,70	7	4 093,09
Лінія сушки крохмалу	1	3 300 000,00 €	112 860,00	10	37 808,10
Лінія сушки глютену	1	2 500 000,00 €	85 500,00	10	28 642,50
Лінія сушки кормопродукту	1	4 000 000,00 €	136 800,00	10	45 828,00
Обладнання для виробництва олії	1	3 300 000,00 €	112 860,00	7	5 643,00
Парозабезпечення і станція конденсації	1	1 980 000,00 €	67 716,00	10	20 314,80
Майстерні, госп.-матеріальний склади	3	560 000,00 €	19 152,00	60	16 917,60
Котельня	1	1 796 667,00 €	61 446,01	60	54 277,31
Склад готової продукції	1	1 456 000,00 €	49 795,20	60	43 985,76
Лабораторія	1	416 000,00 €	14 227,20	60	12 567,36
Транспортний цех	1	224 000,00 €	7 660,80	60	6 767,04
Елеватор	1	8 000 000,00 €	273 600,00	60	241 680,00
Разом:					808 624,11

Джерело: розроблено автором на основі [33]

З табл. 3.6 бачимо термін експлуатації кожної з установок (глютену, глюкози ГФС тощо), більшість обладнання має строк експлуатації в 10 років. Сума залишкової вартості залежить від терміну експлуатації об'єкта та його початкової вартості, тобто за якої було придбане дане обладнання, приміщення і так далі. Проєкт розрахований на 7 років, тому за розрахунками залишкова вартість на кінець 7-ого року складатиме 808 624,11 тис. грн.

Далі розглянемо чистий грошовий потік за проектом з глибокої переробки кукурудзи для ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2021-2028 роки у табл. 3.7:

Таблиця 3.7 – План руху грошових коштів за 2021-2028 рр., тис. грн.

Статті руху грошових коштів	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2026 р.	2027 р.	2028 р.
Операційна діяльність								
Надходження		2 627 384	2 627 384	2 627 384	2 627 384	2 627 384	2 627 384	2 627 384
Виплати:		1 546 530	1 549 738	1 556 218	1 562 698	1 569 178	1 575 658	1 575 658
Сировина		1 308 600	1 308 600	1 308 600	1 308 600	1 308 600	1 308 600	1 308 600
Оплата праці		14 874	14 874	14 874	14 874	14 874	14 874	14 874
Інші операційні витрати		68 921	68 921	68 921	68 921	68 921	68 921	68 921
Податки і збори		153 785	156 993	163 473	169 953	176 433	182 913	182 913
Витрати на збут		350	350	350	350	350	350	350
ЧГП операц. діяльність		1 080 853	1 077 645	1 071 165	1 064 685	1 058 205	1 051 725	1 051 725
Інвестиційна діяльність								
Надходження								808 624
Виплати	2 930 574							
ЧГП інвест. діяльність	-2 930 574	0	0	0	0	0	0	808 624
Фінансова діяльність								
Надходження	2 930 574							
власні кошти	1 130 574							
кредит	1 800 000							
Виплати:		540 000	504 000	468 000	432 000	396 000	0	0
основна сума кредит		360 000	360 000	360 000	360 000	360 000		
відсотки		180 000	144 000	108 000	72 000	36 000		
ЧГП фін. діяльність	2 930 574	-540 000	-504 000	-468 000	-432 000	-396 000	0	0
Грошові кошти на початок	0	0	540 853	1 114 498	1 717 664	2 350 349	3 012 555	4 064 280
Сальдо за період(cash-flow)	0	540 853	573 645	603 165	632 685	662 205	1 051 725	1 860 349
Грошові кошти на кінець	0	540 853	1 114 498	1 717 664	2 350 349	3 012 555	4 064 280	5 924 629

Джерело: розроблено автором

У табл. 3.7 заплановані основні постійні витрати проєкту, надходження від його реалізації та грошові потоки протягом семи років. 2021 рік є нульовим, так як в цьому році проєкт тільки планується, обговорюється та здійснюються головні капітальні інвестиції, розраховані у попередньому підрозділі 3.1. До них входять витрати на купівлю обладнання, необхідного для процесу виробництва, споруди та послуги з інжинірингу проєкту та встановленню, монтажу обладнання загальною сумою в 2 930 574 тис. грн.

Як зазначалося раніше, залишкова вартість установок та будівель становить 808 624 тис. грн, які є надходженням на кінець 7 року.

З 2022 по 2028 роки нехай всі витрати, крім статті податки і збори будуть на одному рівні, проте з кожним роком можуть відбуватися певні зміни, які впливатимуть позитивно, чи навіть негативно на розмір прибутку компанії.

Виплати по операційній діяльності умовно поділено на кілька груп: сировина (кукурудза), оплата праці, податки та збори, єдиний соціальний внесок та інші операційні витрати, до яких входять витрати на воду, газ, електроенергію та інші допоміжні витрати, також враховуються витрати на збут готової продукції. Сума виплат кожного року дещо буде збільшуватися за рахунок виплати відсотків по кредиту.

Капітальні інвестиції проєкту здійснюватимуться за рахунок як власних, так і кредитних коштів. Використовуватимуть приблизно 40% від суми із власних коштів, для підтримання існуючої структури капіталу, іншу частину інвестицій – 1,8 млрд. грн. взято в кредит під 10% річних на 5 років.

Надходження від діяльності проєкту становить 2 627 384 тис. грн. щороку. Розрахунок доходу від реалізації відбувся, враховуючи обсяги отриманої готової продукції та середні на ринку ціни, вказані у табл. 3.5.

Отже, здійснивши аналіз великого обсягу даних, можна зробити висновок, що при впровадженні даного проєкту ПАТ «Миронівський хлібопродукт» матиме фінансову вигоду. Тобто, виробництво продуктів глибокої переробки кукурудзи на підприємстві буде прибутковим протягом розрахованих семи років, з 2022 по 2028 роки. Надалі ж при збільшенні потужностей заводу, МХП може мати ще

кращий фінансовий результат. Тож, розглянемо у табл. 3.8 план прибутків та збитків з впровадження проєкту.

Таблиця 3.8 – План прибутків і збитків за 2022-2028 рр., тис. грн

Статті доходів і витрат	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2026 р.	2027 р.	2028 р.
Доход (виручка) від реалізації продукції з ПДВ	2 627 384	2 627 384	2 627 384	2 627 384	2 627 384	2 627 384	2 627 384
ПДВ	437 897	437 897	437 897	437 897	437 897	437 897	437 897
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	2 189 486	2 189 486	2 189 486	2 189 486	2 189 486	2 189 486	2 189 486
Собівартість реалізованої продукції	1 174 645	1 174 645	1 174 645	1 174 645	1 174 645	1 174 645	1 174 645
Валовий прибуток (збиток)	1 014 841	1 014 841	1 014 841	1 014 841	1 014 841	1 014 841	1 014 841
Фінансовий результат від операційної діяльності:							
прибуток (збиток)	1 014 841	1 014 841	1 014 841	1 014 841	1 014 841	1 014 841	1 014 841
Інші фінансові доходи	-	-	-	-	-	-	-
Фінансові витрати	180 000	144 000	108 000	72 000	36 000	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:							
прибуток (збиток)	834 841	870 841	906 841	942 841	978 841	1 014 841	1 014 841
Податок на прибуток	150 271	156 751	163 231	169 711	176 191	182 671	182 671
Чистий прибуток (збиток)	834 841	870 841	906 841	942 841	978 841	1 014 841	1 014 841

Джерело: розроблено автором

Як бачимо з табл. 3.8 чистий дохід (виручка) від реалізації продукції становитиме 2 627 384 тис. грн. (з врахування ПДВ у розмірі 20% або 437 897 тис. грн. від отриманої виручки). Загальна сума витрат на виробництва (собівартість реалізованої продукції) дорівнюватиме 1 174 645 тис. грн. щорічно. Різниця між виручкою та собівартістю є валовим прибутком. Звідси маємо валовий прибуток у розмірі 1 014 841 тис. гривень.

Припустимо, що витрати на збут продукції складатимуть по 350 000 грн. щороку. Також маємо кредит, тобто інші фінансові витрати – відсотки, які нам необхідно сплачувати протягом 5-ти років. Чистий прибуток підприємство матиме щороку різний, починаючи з першого року в сумі 834 841 тис. грн. і до кінця 7-ого року вже 1 014 841 тис. грн.

Наступним кроком є оцінка ефективності проєкту. У розділі 1, підпункті 1.2 описані основні показники ефективності проєктів, серед них чиста приведена вартість (NPV), період окупності(PP), дисконтований період окупності (DPP),внутрішня норма прибутку (IRR), індекс прибутковості(PI). У табл. 3.9 на основі звіту про рух грошових коштів (табл. 3.7) оцінимо ефективність проєкту по глибокій переробці кукурудзи:

Таблиця 3.9 – Оцінка ефективності проєкту з глибокої переробки кукурудзи на ПАТ «Миронівський хлібопродукт»

Роки	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Чистий грошовий потік (інвестиційна + операційна діяльність), тис. грн.	-2 930 574	1 080 853	1 077 645	1 071 165	1 064 685	1 058 205	1 051 725	1 860 349
Коефіцієнт дисконтування (Кд)	1,000	0,893	0,797	0,712	0,636	0,567	0,507	0,452
Дисконтований чистий грошовий потік, тис. грн.	-2 930 574	965 047	859 092	762 434	676 627	600 454	532 837	841 528
Накопичений дисконтований чистий грошовий потік (НДЧГП), тис. грн.	-2 930 574	-1 965 526	-1 106 434	-343 999	332 627	933 081	1 465 918	2 307 446
Вартість капіталу (r), %	12							
PP	2,72 роки							
DPP	3,5 років							
NPV, тис. грн.	2 307 446							
IRR, %	33							
PI	1,79							

Джерело: розроблено автором

Вартість капіталу становитиме 12%, звідси у табл. 3.9 маємо відповідні розрахунки. Чистий грошовий потік за інвестиційної та операційної діяльності у нульовому періоді дорівнює – 2 930 574 тис. грн. (сума капітальних інвестицій), У 2022 році ЧГП становить 1 080 853 тис. грн, у 2023 році – 1 077 645 тис. грн., у 2024 – 1 071 165 тис. грн., 2025 рік – 1 064 685 тис. грн., 2026 рік – 1 058 205 тис. грн., 2027 рік – 1 051 725 тис. грн. та у 2028 році – 1 860 349 тис. грн. Далі розраховані дисконтований грошовий потік та накопичений ДЧГП.

Звідси маємо результат, що період окупності проєкту з глибокої переробки кукурудзи для ПАТ «Миронівський хлібопродукт» становитиме 2,7 років. Дисконтований період окупності становить 3,5 роки.

Індекс прибутковості проєкту дорівнює 1,79 та більше 1, отже можна зробити що проєкт є прибутковим, що ми вияснили раніше в табл. 3.8 з плану прибутків та збитків. Також можна вважати такий проєкт ефективним, так як $NPV > 1$ та $IRR > r$ ($33\% > 12\%$).

3.3 Аналіз ризиків проєкту

Не зважаючи, що проєкт з глибокої переробки кукурудзи є ефективним та прибутковим, можуть скластися різні обставини, зміна кон'юнктури ринку, зміна курсу валют, а потому і цін на сировину, готову продукцію, світло, газ, воду, електроенергію, з ладу може вийти обладнання тощо. Тому розглянемо два варіанти сценарію оптимістичного та песимістичного розвитку (табл. 3.10), в кожному з яких показники зміняться на 10%.

Песимістичний сценарій включає в себе 3 варіанта розвитку подій:

- 1) Збільшення ціни сировини на 10%;
- 2) Зниження ціни ГФС на 10%;
- 3) Збільшення суми інвестицій на 10%.

Оптимістичний сценарій також включає в себе 3 варіанта розвитку подій:

- 1) Зменшення ціни на сировину на 10%;
- 2) Зростання ціни ГФС на 10%;
- 3) Зменшення суми інвестицій на 10%.

Таблиця 3.10 – Аналіз оптимістичного та песимістичного сценаріїв для проекту з глибокої переробки кукурудзи для підприємства ПАТ «МХП»

	Зміна показників, од.	Значення NPV, тис. грн.
Оптимістичний сценарій		
1) зменшення ціни на сировину на 10%	6 543,00	3 751 467,88
2) зростання ціни на ГФС на 10%	22 803,29	
3) зменшення суми капітальних інвестицій на 10%	2 637 516 161,52	
Песимістичний сценарій		
1) збільшення ціни на сировину на 10%	7 997,00	863 421,40
2) зниження ціни на ГФС на 10%	18 657,23	
3) збільшення суми капітальних інвестицій на 10%	3 223 630 864,08	

Джерело: розроблено автором

Як зазначалося раніше, сировиною, необхідною для виробництва (кукурудза) підприємство забезпечує себе повністю самостійно, тому ціна може змінюватися залежно від собівартості виробництва самої кукурудзи, також залежно від рівня світових цін на зерно. Ціна на готову продукцію – ГФС – також може коливатися залежно від різних ринкових умов. Сума інвестицій залежить від вартості матеріалів, з яких побудований завод (споруди елеватор), зміни заробітної платі будівельників, зміни цін на обладнання тощо.

Як бачимо з табл. 3.10, при розвитку будь якого із сценаріїв проект залишається ефективним, так як чиста приведена вартість більша за одиницю. За оптимістичним сценарієм она дорівнює 3 751 468 тис. грн, за песимістичним – 863 421 тис. грн.

Крім зміни, показника NPV розглянемо у табл. 3.11 інші показники ефективності.

Таблиця 3.11 – Показники ефективності проекту за трьома сценаріями

Показники ефективності	Оптимістичний сценарій	Базовий сценарій	Песимістичний сценарій
PP, років	2,0	2,72	3,9
DPP, років	2,4	3,5	5,7
NPV, тис. грн.	3 751 467,88	2 307 446	863 421,40
IRR, %	48%	33	19%
PI	2,42	1,79	1,27

Джерело: розроблено автором

Проаналізувавши дані табл. 3.11, можна зробити висновок, що в обох випадках, при песимістичному чи оптимістичному сценаріях розвитку подій, проект буде ефективним та прибутковим. За обома сценаріями $PI > 1$ (2,42 при оптимістичному, 1,27 – при песимістичному), що говорить про його прибутковість незважаючи на зміни у процесі виробництва.

IRR також при оптимістичному та песимістичному сценаріях більше за вартість капіталу (12%) – 48% та 19% відповідно.

Період окупності у позитивному випадку буде 2 роки, у негативному – 3,9 роки, тобто зростає на 1,18 року порівняно з базовим варіантом розвитку подій. Проаналізуємо всі три сценарії у табл. 3.12.

Таблиця 3.12 – Аналіз сценаріїв розвитку проекту

Розвиток подій	Ймовірність настання сценарію	NPV, тис. грн.	NPV з урахуванням ймовірності, тис. грн.
Базовий сценарій	0,5	2 307 446	1 153 723
Оптимістичний сценарій	0,3	3 751 468	1 125 440
Песимістичний сценарій	0,2	863 421	172 684
Загалом при настанні обох випадків	1		2 451 848

Джерело: розроблено автором

Нехай ймовірність настання базового сценарію становить 0,5, оптимістичного 0,3, а песимістичного – 0,2, тоді з урахуванням ймовірності настання кожного із можливих сценаріїв, значення NPV проекту становить 2 451 848 тис. грн., що свідчить про потенційну можливість реалізації запропонованого проекту.

Наостанок проведемо аналіз чутливості показників в табл. 3.13:

Таблиця 3.13 – Аналіз чутливості проєкту з глибокої переробки кукурудзи

Чинник і од. виміру	Базове значення чинника, од.	Базове значення NPV, тис. грн.	Зниження чинника (-10%)		Зростання чинника (+10%)	
			Значення чинника, од.	NPV, тис. грн.	Значення чинника, од.	NPV, тис. грн.
Обсяг виробництва, т	166 874	2 307 446	150 187	1 288 233	183 561	3 326 659
Сума капітальних інвестицій, тис. грн.	2 930 574		2 637 516	2 600 503	3 223 631	2 014 389
Ціна сировини, грн./т	7 270		6 543	2 815 077	7 997	1 799 815

Джерело: розроблено автором

При зміні будь якого із трьох обраних показників, чиста приведена вартість має значення більше 1. Розрахуємо коефіцієнти еластичності, щоб зрозуміти чутливість кожного з показників, за наступною формулою:

$$E = \frac{\text{Процентна зміна NPV}}{\text{Процентна зміна фактора}} \quad (3.1)$$

Маємо E1 (зміна обсягу виробництва) = 4,42; E2 (зміна суми інвестицій) = -1,27; E3 (зміна ціни на сировину) = -2,2. Для кращого розуміння на рис. 3.11 зобразимо графік чутливості досліджуваних показників:

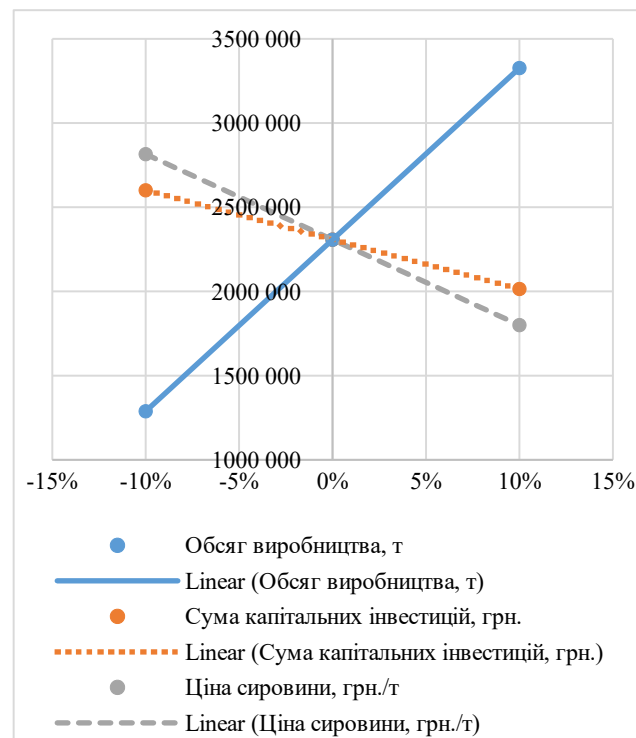

Рисунок 3.11 – Графік чутливості показників

Джерело: розроблено автором на основі табл. 3.13

За даними, розрахованими у табл. 3.13 та зображеними на рис. 3.11, можна зробити висновок, що найбільш чутливим показником є обсяг виробництва, якому слід найбільше приділяти увагу та слідкувати, щоб даний показник не зменшувався занадто.

В цілому, запропонований мною проєкт з глибокої переробки кукурудзи на 6 основних готових продуктів (глютен, крохмаль кукурудзяний, кукурудзяна олія, зародок, кормопродукт та глюкозно-фруктозні сиропи) є ефективним та прибутковим. Фінансуватиметься за рахунок власних та кредитних коштів (60% від загальної суми інвестицій). Сировина використовуватиметься лише власного виробництва. Мінімальна сума прибутку, яку може отримати ПАТ «Миронівський хлібопродукт» з даного виробництва складає 480 962 тис. грн. за перший рік. Далі прибуток зростає.

ВИСНОВКИ

Кукурудза є різноплановою та високоврожайною злаковою культурою. Дана культура відома по всьому світу і займає значиме місце у сільському господарстві. Сьогодні, маючи на меті в майбутньому реалізувати політику імпортозаміщення в Україні, існує нагальна необхідність у розвитку новітніх технологій та реалізації проєктів з глибокої переробки зерна кукурудзи. Внаслідок впровадження подібних технологій значно покращиться роль української продукції на світовому ринку та створюватиметься додана вартість в результаті переробки.

В результаті виконання даної магістерської роботи ми визначили, що проєкт — це сукупність взаємозв'язаних заходів, спрямованих на досягнення поставлених завдань з чітко визначеними цілями у проміжку визначеного періоду часу і при встановленому бюджеті. Кожен проєкт має свої особливості. Традиційно, виділяється 3 основні фази кожного проєкту — передінвестиційна, інвестиційна та експлуатаційна, — проте існують інші варіанти життєвого циклу кожного проєкту.

Найчастіше у виборі кращого проєкту звертають увагу на розмір фінансових витрат, необхідних для його реалізації, та отримані ефекти, проте існують інші критерії відбору: технічна та економічна можливість реалізації таких проєктів, рівень ризиковості проєкту та загальноекономічний аналіз, що було частково проведено і у нашому випадку. Визначення того, чи доцільно реалізовувати той чи інший проєкт відбувається за допомогою відповідних показників (критеріїв) ефективності, розрахунки яких проведені у розділі 3 дипломної роботи. Серед таких показників виділяють як показники визначені за дисконтованими, так і недисконтованими грошовими потоками.

Здійснивши організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства можна сказати, що приватне акціонерне товариство «Миронівський хлібопродукт» (МХП) є однією з провідних агропромислових компаній в Україні

та має свої виробничі активи в Нідерландах, Словенії, Словаччині та дистрибуційний офіс в ОАЕ. Компанія здійснює діяльність у рослинництві, і у тваринництві. Провідною галуззю є птахівництво (займає приблизно 35% від загального споживання курятини в Україні). Крім того, ПАТ «МХП» здійснює впровадження альтернативної енергетики та виробництво енергії з відновлюваних джерел.

ПАТ "Миронівський хлібопродукт" є одним із найбільших в Україні серед аграрних компаній за обсягом земельного банку (380 000 га у 2019 році). У 2019 році виручка від реалізації становила 49 344 003,31 тис. грн., що більше рівня 2018 року на 32,1%. На 30 підприємствах компанії по всій Україні (зокрема, в 14 регіонах) працювало 31 427 співробітників.

Урожайність МХП стабільно є однією з найвищих в Україні і перевищує середню по Україні. По таких культурах як кукурудза та пшениця урожайність підприємства вища за середній показник по Україні, найменше відхилення рівня урожайності спостерігається по соняшнику, ріпаку та сої, проте вони також більші за середнє значення по Україні.

Найбільшу частку в структурі посівних площ займає кукурудза, зокрема у 2019 році — 39%. Другим за площею є соняшник (займає 18,21%), обсяги посівів якого зменшились порівняно з минулим роком майже на 2%. Пшениця займає 13,02%, частка якої у структурі після 2016 року також почала зменшуватися. Соя у структурі знаходиться майже на одному рівні впродовж досліджуваного періоду.

Основною стратегічною метою підприємства є високі темпи зростання у всіх різноманітних напрямках діяльності. Хоча ПАТ «МХП» вважається провідним виробником м'яса на українському ринку, компанія продовжує розширення експорту шляхом диверсифікації продажів, розвиває ринки, де присутній агрохолдинг «Миронівський хлібопродукт», змінює торгові канали, стає виробником продуктів харчування – ці та багато інших стратегічних цілей, що заплановані на роки, говорять про те, що підприємство готове до змін у

вигляді запуску нового проєкту з глибокої переробки кукурудзи і проєкт відповідає стратегії.

Оцінивши рівень ефективності та фінансовий стан ПАТ «Миронівський хлібопродукт» можна зробити висновок, що підприємство є прибутковим, з прибутком у 2019 році в розмірі 5 099 236 190 грн., який порівняно з минулим 2018 роком збільшився на 3,5 млн. грн. Собівартість виробництва з кожним роком хоч і зростає, але таку ж тенденцію має і виручка від реалізації продукції агрохолдингу, в тому числі, завдяки використанню і своєї власної сировини для виробництва продукції з вищою доданою вартістю, як відгодівля бройлерів, переробка м'яса.

Досліджуване підприємство є рентабельним, має хорошу ділову репутацію, є повністю платоспроможним і здатне швидко покрити всі кредиторські зобов'язання. Також ПАТ «Миронівський хлібопродукт» має велику частку чистого оборотного капіталу, що дозволить інвестувати та розвивати додаткові види діяльності.

Можна з впевненістю сказати, що кон'юнктура ринку, масштаб агрохолдингу, наявні потужності ПАТ «Миронівський хлібопродукт» дають можливість для розвитку нового напрямку діяльності, який є однією із стратегічних цілей підприємства та виведе агрохолдинг на новий рівень. Адже пропонуваній проєкт передбачає диверсифікацію діяльності та виробництво продукції з вищою доданою вартістю, що відповідає стратегії підприємства.

У роботі обґрунтовано проєкт з глибокої переробки зерна кукурудзи, розрахований на потужність 15 000 т/міс., або 180 000 т/рік кукурудзи. Загальна сума капітальних витрат, разом з купівлею обладнання становить 85,7 млн. євро. Капітальні інвестиції проєкту за курсом 34,20 грн/євро разом становитимуть 2 930 573 512,80 грн. Вся необхідна для виробництва сировина буде власного виробництва.

ПАТ «Миронівський хлібопродукт» вироблятиме 6 основних видів продуктів глибокої переробки зерна кукурудзи: зародки кукурудзи, глютен, кукурудзяний крохмаль, олію, кормопродукт для худоби, сиропи. Надходження

від діяльності проєкту становитимуть 2 627 384 тис. грн. щороку. Розрахунок доходу від реалізації враховує обсяги отриманої готової продукції та середні на ринку ціни. Загальний річний фонд заробітної плати по проєкту складає 7 174 800 грн, відрахування 22% єдиного соціального внеску – 1 578 456,0 грн. За календарним планом реалізації проєкту необхідно 17 місяців або 1,4 роки. План включає в себе 12 ключових подій, від попереднього інжинірингу проєкту до введення в експлуатацію. Планова дата введення в експлуатацію заводу є 01.07.2022 року. Більшість задіяного у виробництві обладнання має строк експлуатації в 10 років. Проєкт розрахований на 7 років, тому за розрахунками залишкова вартість на кінець 7-ого року складатиме 808 624,11 тис. грн.

При плануванні грошових потоків проєкту виплати по операційній діяльності поділено на кілька статей: сировина (кукурудза), оплата праці, податки та збори, єдиний соціальний внесок та інші операційні витрати, до яких входять витрати на воду, газ, електроенергію та інші допоміжні витрати. Сума виплат кожного року дорівнюють 1 570 164 тис. грн. Для фінансування проєкту пропонується здійснювати приблизно 40% від необхідної суми інвестицій за рахунок власних коштів, для підтримування існуючої структури капіталу, іншу частину інвестицій – 1,8 млрд. грн. взяти в кредит під 10% річних (не номінальна, а реальна відсоткова ставка).

Здійснивши розрахунок планових грошових потоків та звіту про фінансові результати, можна зробити висновок, що при впровадженні даного проєкту ПАТ «Миронівський хлібопродукт» матиме фінансову вигоду. Тобто, виробництво продуктів глибокої переробки кукурудзи на підприємстві буде прибутковим протягом розрахованих семи років експлуатації проєкту, з 2022 по 2028 роки.

Після проведення детальних розрахунків показників ефективності проєкту можна стверджувати, що чистий грошовий потік від інвестиційної та операційної діяльності у нульовому періоді дорівнює мінус 2 930 574 тис. грн. (сума капітальних інвестицій), а у подальші роки чисті грошові потоки коливаються, але матимуть стабільно високе позитивне значення (від 1 128 499 тис. грн. до

1 856 844 тис. грн.). Проект з глибокої переробки кукурудзи для ПАТ «Миронівський хлібопродукт» може окупитися за 2,6 роки. Дисконтований період окупності становить 3,8 роки. Індекс прибутковості проекту (PI) дорівнює 1,88. Чиста поточна вартість (NPV) при ставці дисконту 12% є позитивною, внутрішня ставка дохідності (IRR) становить 35%. Тому можна стверджувати, що такий проект є ефективним.

Зрозуміло, що можуть скластися різні непередбачені обставини. Тому було розглянуто два сценарії розвитку подій для проекту (оптимістичного та песимістичного), за якими змінювалися три показники: ціна на сировину, ціна глюкозно-фруктозного сиропу та сума капітальних інвестицій. Аналіз ризів та чутливості проекту показав, що при розвитку будь якого із сценаріїв проект залишається ефективним, так як чиста приведена вартість більша за нуль. За обома сценаріями $PI > 1$ (2,52 при оптимістичному, 1,35 – при песимістичному), що говорить про запас міцності та ефективність проекту навіть за негативного описаного сценарію. Показник IRR також при оптимістичному та песимістичному сценаріях більше за вартість капіталу (12%) – 51% та 22% відповідно, а найбільш чутливим проект є до показника обсягу виробництва, якому слід найбільше приділяти увагу та слідкувати, щоб даний показник не зменшувався занадто у процесі реалізації проекту.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. SMIDA. URL: <https://www.smida.gov.ua/db/emitent/report/year/xml/show/114260>
2. Агро-портал. «Мировые тренды: перспективные продукты глубокой переработки зерна» — URL: <https://agroportal.ua/views/blogs/mirovye-trendy-perspektivnye-produkty-glubokoi-pererabotki-zerna/>
3. Аксюк Я. А. Техніко-економічні та організаційні передумови розвитку ринку зерна в Україні. Економіка та управління національним господарством. Випуск IV (68), 2017. с. 46-54
4. Амеліна О. В. Критерії оцінки привабливості інвестиційних проєктів. Київський національний торгово-економічний університет, м. Київ, 2015, с. 421-426.
5. Аналіз вигід і витрат. Концепції і практика. Пер. з англ. / Ентоні Е. Боардмен, Девід Х. Грінберг, Ейдан Р. Вайнінг, Девід Л. Ваймер. - К.: Видавництво "АртЕк", 2003. 568 с.
6. Бардиш Г. О. Проєктний аналіз/Підручник. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2006. 415 с.
7. Біогазові комплекси МХП. URL: <https://www.mhp.com.ua/ru/pro-kompaniu/biogaz-ta-mhp-eko-enerdzi>
8. Боримська К.П. Оцінка ефективності інвестиційних проєктів в системі контролінгу бізнес-процесів підприємства: проблеми безпеки бізнесу. Ефективна економіка. 2019. №5.
9. Верба В. А., Загородніх О. А. Проєктний аналіз: Підручник. — К.: КНЕУ, 2000. — 322 с.
10. Виленский П.Л. Оценка эффективности инвестиционных проектов: Теория и практика / П.Л. Виленский, В.Н. Лившиц, С.А. Смоляк. -М.: Дело, 2004. 888 с.

11. Воркут Т.А. Проектний аналіз. - Навч. посіб. - Київ: Український центр духовної культури. 2000. - 440 с.
12. Грей, К.Ф., Ларсон Э.У. Управление проектами: практич. пособие. / за общ. ред. К.Ф. Грей – М.: Дело и Сервис, 2003. 527 с.
13. Дункан Р. Вільям, Бушуєва С. Д. Керівництво з питань проектного менеджменту / за заг. ред. С.Д. Бушуєва. – К.: Інститут менеджменту і бізнесу, 2000.– 197 с.
14. Електронна зернова біржа України. URL: <https://graintrade.com.ua/indeksCen/kukurudza>
15. Єрмолаєв А., Клименко І., Ємець В., Таран С. Аграрний сектор України: тенденції, суб'єкти, перспективи реформування. – Київ: Нова Україна: Інститут стратегічних досліджень. 2015. – 28 с. URL: <http://newukraineinstitute.org/media/news/549/file/Agro%202015.pdf>
16. Зотов О.В., Проект, управління проектом: основні поняття, суб'єкти державного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток № 8, 2010. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171>
17. Інноваційна Україна: креативні ідеї та проекти: зб. доп. 87-ї наукової студентської конференції, 4–13 травня 2020 р. — [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2020. — 410 с.
18. Інтеграція МХП. URL: <https://www.mhp.com.ua/uk/operations/integration>
19. Історія МХП. URL: <https://www.mhp.com.ua/uk/pro-kompaniiu/istoriia-mkhp>
20. Кобилянський Л.С. Управління проектами: навч. посібник – К.: МАУП, 2002. – 200 с.
21. Корпоративные финансы: учебник и практикум для академического бакалавриата / за общ. ред. О. В. Борисова, Н. И. Малых, Ю. И. Грищенко, Л. В. Овешникова. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 651 с.

22. Красних Д. А. Ключові моменти проєктного менеджменту. Сучасні наукові дослідження та інновації. 2015. №11. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2015/11/59473>
23. Мазур И.И., Шапиро В.Д., Ольдерогге Н.Г. Управление проектами: Учебное пособие / Под общ. ред. И.И. Мазура. – 2-е изд. – М.: Омега-Л, 2004. – с. 664.
24. Мартин П., Тейт К. Управление проектами / Пер. с англ. – С-Пб.: Питер, 2006. – 224 с.
25. Маслов В. І., Бондар О. С. Гораш К. В. Наукові основи та технології компетентного управління загальноосвітнім навчальним закладом: монографія/ за заг. ред. В. І. Маслов. Тернопіль: Крок, 2012. – 320 с.
26. Матеріал з Вікіпедії про Агроіндустріальний холдинг МХП. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D1%85%D0%BB%D1%96%D0%B1%D0%BE%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%82>
27. Медынский В.Г. Инновационный менеджмент: Учебник.- М.: ИНФРА – М,2004 – 295 с.
28. Меркулов Л. С. Экономическая оценка эффективности инвестиций и финансирования инвестиционных проектов. — М.: ИИЦ ДИЛ, 1997.
29. Нагорный В. Кейс МХП. Земельный банк: не всегда количество — это качество. Главный сайт об агробизнесе. URL: <https://latifundist.com/blog/read/2370-zemelnyj-bank-ne-vsegda-kolichestvo--eto-kachestvo>
30. Несветаев Ю.А. Экономическая оценка инвестиций. – М.:МГИУ, 2003. 163 с.
31. Олійник О.О., Роговий С.М. _Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності. *Агросвіт*. 2018. №19. с. 34-38.

32. Онищенко В.Ю. Організація виробництва: підручник / [В.Ю. Онищенко, О.В. Редкін, А.С. Старовірець, В.Я. Чевганова] – К. :Лібра, 2008. – 360 с.
33. Офіційний сайт виробника обладнання Компанії «LTV Landmaschinen und Transporttechnik Vertriebsgesellschaft mbH» URL: <https://ltvukraine.com.ua/about>
34. Офіційний сайт ЗМЖК «Ювілейний» – український виробник високоякісного модифікованого крохмалю та жирів. URL: <https://zmzk.com.ua/uk/products/krakhmaly>
35. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Курси валют. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/2019-12-31/>
36. Офіційний сайт Сквирський Комбінат Хлібопродуктів. URL: <http://skviryanka.com.ua/uk/production.html/>
37. Офіційний сайт ТОВ СП «Нібулон». Історія цін. URL: <https://nibulon.com/data/zakupivlya-silgospprodukcii/istoriya-cin.html>
38. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом : монографія. Київ, 2002. 472 с.
39. Перспективи ринку крахмалопродукції в Україні. *Аналітика ринків. Фінансовий консалтинг ProConsulting.* URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/perspektivy-rynka-krahmaloprodukcii-v-ukraine>
40. Разу М. Л. Управління проектом. Основи проектного управління. Підручник 3-е вид.; за заг. ред. М.Л. Разу та ін. М. : КНОРУС, 2011. 768 с.
41. Розвиток глибокої переробки зерна життєво необхідний для України – експерт. Портал АПК-Інформ. 2019. URL: <https://www.apk-inform.com/uk/exclusive/topic/1504668>
42. Словник-довідник з питань управління проектами [Уклад.: С.Д. Бушуєв] – К.: Видавничий дім «Деловая Україна», 2001.– 640 с
43. Структура та місцезнаходження потужностей МХП. URL: <https://www.mhp.com.ua/uk/pro-kompaniiu/struktura-kompanii>

44. Тарасюк Г.М. Управління проєктами: Навч. посібник.3-євид. — К.: Каравела, 2009. — 320 с.
45. Тарасюк Г.М. Управління проєктами: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / – К.: Каравелла, 2004. – 344с
46. Технології та обладнання переробки зерна. URL: <https://www.olis.com.ua/ukr/oborudovanie/tehnologicheskoe/proizvodstvo-krupy.html>
47. Товб А.С., Ципес Г.Л. Управление проєктами: стандарты, методы, опыт/ А.С. Товб, Г.Л. Ципес. – 2-е изд., стер. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2005. – 240с.
48. ТОП-25 експортерів круп та борошна. Аграрне інформаційне агентство: Agravery. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/top-25-eksporteriv-krup-ta-borosna>
49. Управління проєктами * Принципи, запропоновані авторами: навч. посібник. / [Л.П. Батенко, О.А. Загородніх, В.В. Ліщинська]; за заг. ред. Л. П. Батенка – К.: КНЕУ, 2003. – 231с.
50. Управління проєктами: навч. посібник / за ред. О.В Ульянченка та П.Ф. Цигікала. – Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2010.- 522 с.
51. Управління проєктами: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів / Уклад.: Л.Є. Довгань, Г.А. Мохонько, І.П. Малик. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 420 с.
52. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: Учебник,4 – е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 400 с.
53. Фінансова звітність МХП. URL: <https://www.mhp.com.ua/uk/mhp-se/annual-reports>
54. Черноіванова Г. С. Показники ефективності інноваційних проєктів. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. Вип. № 37, с. 260-263.
55. Чигрин О.Ю. Проблеми оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інвестиційно-інноваційна стратегія розвитку підприємства». Житомир: ЖДТУ, 2012. с. 55-56.

56. Шарп У. Инвестиции: Пер. с англ. / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли. – М.: ИНФРА, 2007. – 1027 с

57. Ю. С. Скороход. Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку: Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./[Уклад: Л. В. Губерський (голова) та ін.] — К.: Знання України, 2004 — Т.2 — 812с.

58. Яремик Х.Я. Теоретичні основи обґрунтування економічної ефективності інвестиційної діяльності видавничо-поліграфічних. Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку держави, регіону, галузі та підприємства: за заг. ред. д.е.н., доц. А.М. Штангрета. Львів: Українська академія друкарства, 2013. 394 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Консолідований звіт про прибуток та витрати за 2018-2019 рр.

	Notes	2019	2018
Continuing operations			
Revenue	6	2,055,943	1,552,206
Net change in fair value of biological assets and agricultural produce	5	(39,515)	32,094
Cost of sales	7	(1,618,596)	(1,162,727)
Gross profit		397,832	421,573
Selling, general and administrative expenses	8	(179,156)	(99,577)
Other operating income/(expenses), net		3,071	(5,803)
Loss on impairment of property, plant and equipment	12	(6,244)	(3,803)
Operating profit		215,503	312,390
Finance income		8,034	4,457
Finance costs	10	(147,552)	(138,019)
Foreign exchange gain, net	34	185,291	11,638
Other expenses, net		(8,064)	(10,561)
Profit before tax		253,212	179,905
Income tax expense	11	(32,107)	(50,527)
Profit for the year from continuing operations		221,105	129,378
Discontinued operations			
Loss for the year from discontinued operations	2	(5,822)	(1,274)
Profit for the year		215,283	128,104

Продовження Додатку А

	Notes	2019	2018
Other comprehensive income			
Items that will not be reclassified to profit or loss:			
Effect of revaluation of property, plant and equipment	12	199,437	-
Deferred tax on revaluation of property, plant and equipment charged directly to other comprehensive income as result of revaluation	11	(17,053)	-
Deferred tax on revaluation of property, plant and equipment charged directly to other comprehensive income as result of intercompany sales		15,162	49,357
Items that may be reclassified to profit or loss:			
Cumulative translation difference		175,928	14,054
Other comprehensive income		373,474	63,411
Total comprehensive income for the year		588,757	191,515
Profit attributable to:			
Equity holders of the Parent		218,441	124,926
Non-controlling interests	25	(3,158)	3,178
		215,283	128,104
Total comprehensive income attributable to:			
Equity holders of the Parent		585,943	186,828
Non-controlling interests		2,814	4,687
		588,757	191,515
Earnings per share from continuing and discontinued operations			
Basic and diluted earnings per share (USD per share)		2.04	1.17
Earnings per share from continuing operations			
Basic and diluted earnings per share (USD per share)	36	2.10	1.18

Баланс ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2018-2019 рр.

	Notes	31 December 2019	31 December 2018
ASSETS			
Non-current assets			
Property, plant and equipment	12	2,049,298	1,498,530
Right-of-use asset	13	229,244	-
Intangible assets	14	106,522	52,059
Goodwill	15,2	64,843	2,509
Non-current biological assets	17	29,652	23,392
Long-term bank deposits		3,298	3,387
Deferred tax assets	11	2,284	-
Other non-current assets, net	16	23,713	54,110
		2,508,854	1,633,987
Current assets			
Inventories	18	208,389	273,522
Biological assets	17	205,747	179,290
Agricultural produce	19	215,816	224,789
Other current assets	22	52,573	32,858
Taxes recoverable and prepaid	20	30,030	45,146
Trade accounts receivable, net	21	124,474	69,305
Cash and cash equivalents	23	340,735	211,768
Assets classified as held for sale	2	3,877	-
		1,181,641	1,036,678
TOTAL ASSETS		3,690,495	2,670,665

	Notes	31 December 2019	31 December 2018
EQUITY AND LIABILITIES			
Equity			
Share capital	24	284,505	284,505
Treasury shares		(44,593)	(44,593)
Additional paid-in capital		174,022	174,022
Revaluation reserve	12	862,435	642,800
Retained earnings		1,148,113	1,040,327
Translation reserve		(842,188)	(1,015,591)
Equity attributable to equity holders of the Parent		1,582,294	1,081,470
Non-controlling interests	25	13,572	16,536
Total equity		1,595,866	1,098,006

Продовження Додатку Б

Non-current liabilities			
Bank borrowings	26	75,880	105,783
Bonds issued	27	1,365,669	1,090,935
Lease liabilities	28	151,789	9,087
Deferred revenues	9	49,933	34,578
Deferred tax liabilities	11	55,305	12,953
Other non-current liabilities		5,872	-
		1,704,448	1,253,336
Current liabilities			
Trade accounts payable		147,334	66,398
Other current liabilities	29	131,994	96,383
Bank borrowings	26	24,945	132,715
Accrued interest	26,27	21,789	19,472
Lease liabilities	28	64,074	4,355
Liabilities directly associated with assets classified as held for sale	2	45	-
		390,181	319,323
TOTAL LIABILITIES		2,094,629	1,572,659
TOTAL EQUITY AND LIABILITIES		3,690,495	2,670,665

Баланс ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2016-2017 рр.

	Notes	31 December 2017	31 December 2016
ASSETS			
Non-current assets			
Property, plant and equipment	12	1,383,102	1,180,334
Land lease rights	13	45,410	43,845
Deferred tax assets	11	121	1,561
Non-current biological assets	14	20,405	14,558
Long-term bank deposits		2,524	577
Other non-current assets		24,817	13,554
		1,476,379	1,254,429
CURRENT ASSETS			
Inventories	15	226,368	187,332
Biological assets	14	141,028	116,214
Agricultural produce	16	183,407	167,389
Other current assets, net		25,327	25,424
Taxes recoverable and prepaid	17	37,767	31,235
Trade accounts receivable, net	18	62,305	50,868
Cash and cash equivalents	19	125,554	154,570
Assets classified as held for sale	20	–	88,396
		801,756	821,428
TOTAL ASSETS		2,278,135	2,075,857
EQUITY AND LIABILITIES			
Equity			
Share capital	21	284,505	284,505
Treasury shares		(48,503)	(48,503)
Additional paid-in capital		175,291	175,291
Revaluation reserve	12	661,454	570,649
Retained earnings		925,978	719,340
Translation reserve		(1,030,159)	(1,024,916)

Продовження Додатку В

	Notes	31 December 2017	31 December 2016
Equity attributable to equity holders of the Parent		968,566	676,366
Non-controlling interests	22	17,141	16,698
Total equity		985,707	693,064
NON-CURRENT LIABILITIES			
Bank borrowings	23	138,817	259,567
Bonds issued	24	970,088	725,361
Finance lease obligations	25	7,410	5,581
Deferred tax liabilities	11	23,730	11,264
		1,140,045	1,001,773
CURRENT LIABILITIES			
Trade accounts payable		43,175	46,508
Other current liabilities	26	50,296	61,766
Bank borrowings	23	36,917	236,807
Accrued interest	23, 24	17,955	22,731
Finance lease obligations	25	4,040	8,044
Liabilities directly associated with assets classified as held for sale	20	–	5,164
		152,383	381,020
TOTAL LIABILITIES		1,292,428	1,382,793
TOTAL EQUITY AND LIABILITIES		2,278,135	2,075,857

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

Харченко Катерини Олександрівни

ОПП «Економіка агробізнесу»

за 2019-2021 р.

№	Вид науково-дослідної роботи	Термін виконання	Результат виконання
1	Участь у 87-ій науковій студентській конференції «Інноваційна Україна: креативні ідеї та проекти» 4-13 травня 2020 року, Київ	4-13 травня 2020 року	Опубліковано тези «Ринок продукції глибокої переробки кукурудзи»

(підпис)

РИНОК ПРОДУКЦІЇ ГЛИБОКОЇ ПЕРЕРОБКИ КУКУРУДЗИ

Не тільки в Україні, а і по всьому світу кукурудза вважається різноплановою та плодovitою злаковою культурою. У ній є важливі для харчування та життєдіяльності живих організмів речовини, такі як мінерали, білки, цінні жири та вуглеводи. Кукурудза займає значиме місце в агробізнесі світу, що веде до неминучого збільшення посівних площ під дану культуру і валового збору відповідно.

Сьогодні, з метою реалізації в подальшому політики імпортозаміщення, для України існує потреба у розвитку технологій з глибокої переробки зерна кукурудзи, що дасть можливість реально посилити присутність українців на світовому ринку продуктів з високою доданою вартістю. Саме ця обставина робить тему актуальною.

Мета мого дослідження – вивчення світового ринку глибокої переробки кукурудзи та визначення можливостей українських виробників виходу на новий ринок. У процесі дослідження системно були використані емпіричні та загальнонаукові методи дослідження, а саме методи порівняння і узагальнення.

Результатом дослідження є визначення кола готових продуктів з глибокої переробки кукурудзяних зерен, основних виробників-лідерів даного ринку та особливості функціонування досліджуваного ринку.

Глибока переробка зерна – це процес переробки сировини, зокрема кукурудзи, пшениці, що передбачає такі технологічні процеси як очистка, замочування, випарювання, ферментацію (зброджування), віджим та сушку. Крім того, це чудова перспектива розвитку економіки, як окремих регіонів, так і країн загалом. Глибока переробка зерна кукурудзи, наприклад, у кристалічний лізин для кормових цілей приносить прибуток в рази більше, ніж просто продаж кукурудзи, як сировини.

Найбільшими виробниками продукції переробки кукурудзи є Китай та США, також деякі країни ЄС, Мексика. Зокрема, такі лідери як США і Китай забезпечують половину світового ринку продуктами глибокої переробки кукурудзи. Основними продуктами глибокої переробки кукурудзи є: кукурудзяний крохмаль, кукурудзяний глютен, кукурудзяне борошно, кукурудзяна олія та сиропи. Візьмемо до уваги, структуру використання кукурудзи світового лідера у глибокій переробці – Сполучені Штати Америки (рис.1).

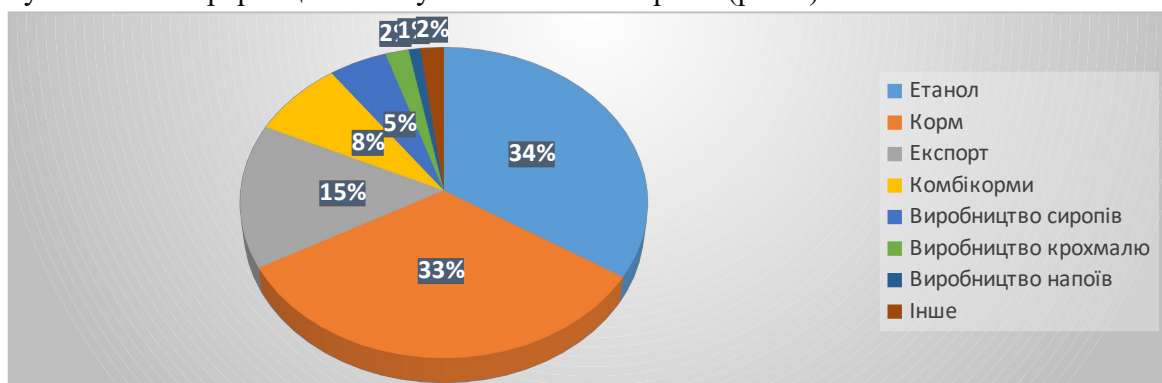

Рис. 1 Структура використання кукурудзи у США, 2019 рік [2]

Найбільшу частку займає виробництво етанолу – 34%, та 33% відійшло на виробництво кормів. Натомість, сировини у чистому вигляді пішло на експорт лише 15% від загального обсягу валового збору кукурудзи 2019 році. Дуже популярними є сиропи, на які йде приблизно 5% виробленої кукурудзи.

Загалом, напівпродукти переробки кукурудзи присутні у багатьох сферах нашого життя – починаючи з найпростішого, харчової промисловості, закінчуючи заміниками необхідних нафтопродуктів.

На рис. 2 зображено матеріально-сировинний баланс заводу по глибокій переробці кукурудзи. Кожна ланка даної схеми створює новий окремий продукт, додану вартість, до того ж створює робочі місця і збільшує експортні можливості країни.

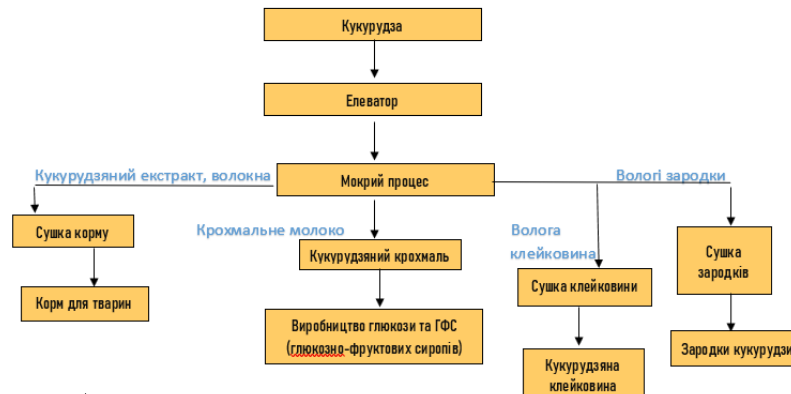

Рис.2. Матеріально-сировинний баланс заводу по глибокій переробці кукурудзи

Так як крохмаль є першим вилученими компонентом з зерна, то при його виробництві отримують супутні цінні продукти: глютен, тваринний корм, зародки кукурудзи, кожен з яких має своє застосування на ринку. [3]

Найбільш розвинене виробництво кукурудзяного крохмалю в Китаї. Крохмаль вважається дуже універсальним продуктом. Він знаходиться у складі більшості видів продукції кондитерської, хлібопекарської галузей харчової промисловості. Ще крохмаль використовують при виробництві паперу, для виробництва якого надходить приблизно 60% всього виробленого крохмалю у світі.

Далі отриманий із зерна крохмаль, шляхом технологічних перетворень, отримують глюкозу. Глюкоза має високу здатність зв'язувати воду, здатна до ферментації, вона використовується в якості ароматизатора, а також запобігає кристалізації молекул цукру в напоях. Зростання харчової промисловості, особливо в секторі кондитерських виробів, збільшує попит на глюкозу. Крім того, зростаючий попит на газовані і негазовані напої стимулює попит на глюкозний сироп, так як він широко використовується в якості підсолоджувача в цих напоях.

Глюкоза в свою чергу є вихідним матеріалом для виробництва цілої серії сиропів з високим вмістом фруктози, також відомих як глюкозно-фруктозні сиропи (ГФС). Які є відомими заміниками сахарози. Вміст у них достатньо низького глікемічного індексу створює шалений попит на їх споживання, оскільки фруктоза чинить менший вплив на рівень глюкози в крові людини, ніж звичайний цукор.

Кукурудзяне борошно застосовується для виготовлення багатьох продуктів харчування, таких як хлібобулочні вироби, всілякі закуски, чіпси та інше. Саме по собі борошно має короткий термін придатності, що вирізняє його серед інших видів борошна.

Кукурудзяний сироп, насичений солодкою фруктозою, дуже популярний в США. Він використовується в якості підсолоджувача замість цукру. В інших країнах світу цей продукт не

такий затребуваний, але останнім часом американські виробники активно просувають його на міжнародний ринок. Зокрема, почалися великі поставки кукурудзяного сиропу в Мексику. Масовій появі сиропу в Європі перешкоджає невизначеність з його впливом на організм людини і традиції використання цукру.

Кукурудзяна олія використовується дуже різноманітно: в харчовій промисловості та при виробництві біодизеля, мила, фарби, текстилю, фармацевтичних препаратів та іншого. Високий попит на біодизель спричинює встановлення жорстких норм до автомобільних двигунів за викидами сполук вуглецю. Для збільшення обсягів виробництва кукурудзяної олії майже в половину потрібно вивести спеціальні гібриди кукурудзи з вмістом олії 7-8%, що також дозволить знизити собівартість виробництва.

Глютен традиційно використовується в одній величезній сфері — виробництві кормів, не тільки для худоби і птиці. Не так давно сфера його використання розширилась — глютен додають до кормів водних тварин. Крім того, вивчається досвід по використанню кукурудзяно-глютенного борошна в якості гербіциду на полях, оскільки помічено, що вона пригнічує ріст бур'янів, але поки що в цих цілях задіюється менше 1% виробленого в світі глютену. [4]

Враховуючи нинішню ситуацію, вартість кукурудзи у 2020MP буде не високою (а відповідно і на продукти глибокої переробки). Такі обставини спричинені наступними факторами: 1) протягом останнього місяця відбуваються скорочення виробництва етанолу на 18-25% і як прогнозують експерти, таке зниження триватиме надалі. Результатом таких подій може стати зростання ф'ючерсних цін на Чиказькій біржі, що поведе за собою обвал цін по всьому світу; 2) повпливати на зниження рівня цін на кукурудзу може і має такий фактор, як зниження цін на нафту. [1]

Загалом, зниження цін на світовому ринку призведе до падіння цін на вітчизняному.

Глибоку переробку зернових і олійних можна назвати новим модним трендом. Широкий асортимент продукції глибокої переробки, виробленої з кукурудзи, дозволить побудувати еластичну, гнучку, високоефективну економіку для с/г підприємств, дасть можливість вчасно зреагувати на потреби ринку за обсягом і асортиментом.

Перейти від ресурсної економіки до економіки високотехнологічної допоможе створення подібних Сполученим Штатам підприємств. За результатами аналізу світового ринку переробки кукурудзи можна зробити висновок про те, що попит на цю сільськогосподарську культуру і продукти її переробки зростатиме і надалі, завдяки розширенню сфер їх використання.

Список літератури:

- 1) ProConsulting. Аналітика ринків. Фінансовий консалтинг. «АПК в Україні: аналіз впливу кризи та карантину» — [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://proconsulting.ua/ua/pressroom/apk-v-ukraine-analiz-vliyaniya-krizisa-i-karantina>
- 2) USDA. Foreign Agriculture Service — [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.fas.usda.gov/>
- 3) Агробізнес сьогодні. «Кукурудза: продавати чи переробляти» — [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/8867-kukurudza-prodavaty-chy-pererobliaty-chastyna-1.html>
- 4) Агропортал. «Мировые тренды: перспективные продукты глубокой переработки зерна» — [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://agroportal.ua/views/blogs/mirovye-trendy-perspektivnye-produkty-glubokoi-pererabotki-zerna/>

Ім'я користувача: Бізнес-економіки та підприємництва Чебакова Тетяна...	ID перевірки: 1005835450
Дата перевірки: 18.01.2021 16:59:23 EET	Тип перевірки: Doc vs Internet + Library
Дата звіту: 18.01.2021 17:40:56 EET	ID користувача: 100005716

Назва документа: Харченко К.О._МДР_2021

Кількість сторінок: 70 Кількість слів: 15471 Кількість символів: 109219 Розмір файлу: 3.84 MB ID файлу: 1006096920

6.24% Схожість

Найбільша схожість: 0.8% з Інтернет-джерелом (https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/19481/1/DMM_UP_2017.pdf)

4.27% Джерела з Інтернету	179	Сторінка 72
5.31% Джерела з Бібліотеки	733	Сторінка 74

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 17

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Харченко Катерина Олександрівна

Назва роботи: Обґрунтування проєкту глибокої переробки зерна для агропромислового холдингу.

Науковий керівник: Старіков О.Ю.

Підрозділ: кафедра бізнес-економіки та підприємництва

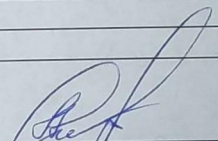
Коефіцієнт подібності: 6,2%

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

- Виявлені в роботі запозичення є сумнівними і не мають ознак плагіату. Тому робота визнається самостійною і допускається до захисту;
- Виявлені в роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання;
- Виявлені в роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень. У зв'язку з чим, робота не допускається до захисту.

Обґрунтування:

25.01.2021
(дата)

(підпис)

Старіков О.Ю.
(ПІБ)